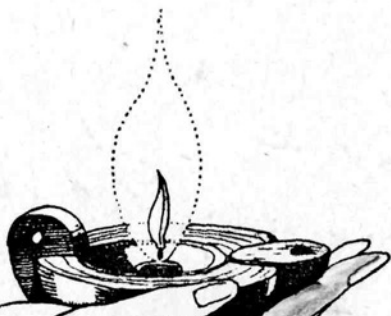

Poštnina plačana v gotovini.

3
1935

VIGREO

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.— Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta, 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravnništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.— Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslovo na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravnništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Naše ženstvo in presveta Evharistija. — Zedinjenje. — Slika Mati božja. — Materi v spomin. — Katoliško udejstvovanje. — Evharistični kongres. — Skrivnost materinstva. — Rozvita Frankova (dr. R. Tominec). — Sanje (Ksaver Meško). — Luči življenja in smrti. — Pismo materi. — Koga naj ljubimo? — Peto kolo (Ana Galetova). — Biser spominov. — Moje želje. — Bele vrtnice. — Materi. — Žena in delo. — Pravice ob porodu. — Nov poselski red. — Vprašanja in odgovori. (R. Smersu). — Kolodvorski misijon. — Spoznanje. — Iz naših krogov. — V Rožnem domu. — Za materinski dan. — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Vprašanja in odgovori. — Pošta uprave.

DOBRE KNJIGE

Hoja za Kristusom! Veliko presenečenje nam je pripravila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. *Tomaža Kempčana »Hoja za Kristusom«* bo oddajala skoraj zastoj! Na zalogi ima še večje število izvodov v obliki molitvenika, vezanih v platno z rdečo obrezo, v zelo priporočni žepni obliki. »Hoja za Kristusom« je, kakor pravi Fontanelle, najlepša knjiga, kar jih je prišlo iz človeških rok, zakaj Sv. pismo je

prišlo iz božjih. Slovenci smo to delo prvič dobili že leta 1719., v času, ko so bile knjige pri nas še redke ko zlato. Od tedaj so se množile izdaje te dragocene knjige, ki bi morale biti osebna last vsakega katoličana. Vsak dan bi moral čitati v nji, zakaj toliko vzpodbude, lepote in miselnega bogastva ne najde v nobeni drugi knjigi. To je knjiga za celo življenje; čim večkrat jo čitamo, tembolj se nam od-

VIGRED

LETO XIII.

LJUBLJANA, 1. MARCA 1935.

ŠTEV. 3.

Pavel Ž.:

NAŠE ŽENSTVO IN PRESVETA EVHARISTIJA

Žena, mati je služabnica. Ni ta trditev za ženo poniževalna, ni žalitev njenega človeškega in ženskega dostojanstva. Če je žena služabnica, je služabnica velikim namenom, ki so potrebni človeštvu in *Bogu po ljubezni, ki zahteva odpoved, ki zahteva velikokrat žrtve, ki zahteva včasih celo življenje.*

Je ta duh nesebične službe velikim namenom človeštva, je ta duh odpovedi in žrtvovanja, ki naj bi živel v vsaki ženi, za človeštvo največjega pomena. Pomeni ta duh duhovno in telesno zdravje družin, naroda, človeštva. Ob ženi, ki je polna tega duha, se življenje dviga, ob ženi, ki tega duha nima, življenje propada. Zgodovina kaže tolikokrat: ko žena noče biti več služabnica velikim božjim namenom, temveč išče le svojo udobnost in celo strast, takrat se objestno razbohota nebrzdani materijalizem, ki ima za svoj življenjski namen samo golo uživanje, često uživanje najnižje vrste. V tem vzduhu izgine v vsem življenju smisel za vse, kar je višjega, izgine pred vsem smisel za vero; v tem vzduhu začne propadati telesno življenje samo; največ pa trpi v tem vzduhu žena sama, ki ji tako življenje tepta v blato njeno človeško dostojanstvo in ji jemlje resnično, čisto, tiho veselje, ki ga je Bog odmenil pravi ženi.

Ali ni tudi že med nami veliko tega mišljenja in življenja z vsemi žalostnimi posledicami? Mi, ki smo prepričani katoličani, vemo, kako moramo te pojave presojeti, vemo tudi, kaj je naša dolžnost napram njim. Sol zemlje moramo biti, kvas moramo biti, pomagati moramo to bolezen ozdravljati, odpravljati, preprečevati. *Pri tem delu pa ima ravno krščanska žena, mati svojo veliko nalogo.* Mora pri tem obnovitvenem delu našega življenja sodelovati krščanski mož,

s tem, da pred vsem svetom brez strahu in s ponosom izpoveduje pravilna krščanska načela, da to načelo tudi v javnem življenju z moško odločnostjo zastopa in brani. Ravno tako ali še bolj pa je pri tem ozdravljenju našega življenja potrebna ženska pripravljenost za službo Bogu in človeštvu, je potreben ženski duh nesebičnega žrtvovanja, ki naj v vsem našem življenju, v naših družinah, v našem rodu, ki odrašča, premaga duha sebičnosti in materijalistične uživaljivosti. Ne pomagalo bi veliko na zunaj poudariti krščanska načela in krščanski značaj našega ljudstva, ko bi pa naše življenje v njegovi najbolj globoki notranjosti zastrupljal in razdejal nekrščanski duh materijalizma. Prej ali slej bi ta gniloba izbruhnila na dan in pokazala svoje usodno delo. Da se to ne zgodi, je velika naloga naših žen in mater, ki pa morejo in morajo to nalogo vršiti z lastnim življenjem.

Zato pa mora biti ravno življenje naših mater in žen navezано na presv. Evharistijo. V presv. Evharistiji je Oni, ki je celo svoje življenje služil velikim božjim namenom, ki je radi tega žrtvoval največje žrtve, šel v najgloblje trpljenje in smrt. Kdor tega Kristusa v presv. Evharistiji z vso resnostjo sprejema, kdor mu s sveto pripravljenostjo odpira svojo dušo, da jo Kristus napolni s svojim duhom in življenjem, se polagoma navzame tudi te svete pripravljenosti za vsako ceno služiti božjim namenom, se navzame duha odpovedi, žrtvovanja, pa tudi moči, da živi in ravna v tem duhu. Žene in matere, naj bi v presv. Evharistiji našle ravno tega duha, naj bi se ga navezele in ga nesle v vse naše življenje in bi naj tako po Evharistiji pomagale ohranjati vse naše življenje pri duhovnem in telesnem zdravju.

Zato naj bo letošnje evharistično leto, ki naj vse naše življenje v Kristusu prerodi, tudi leto naših žen in mater. Letošnje leto, ko stopa pred nas presv. Evharistija v vsem svojem pomenu za vse naše življenje, naj bi se naše žene za vso prihodnost prav močno navezale na presv. Evharistijo, da bi mogle od nje prešinjene našemu življenju dajati onega duha, ki naj naš narod varuje in reši propada duhovnega in telesnega.

ZEDINJENJE

V hramu daritve se odigrava nekrvava tragedija sv. daritve... Trenutek za trenutkom so spremljani v duhu vsi dogodki strašnih dni, odrešenju človeštva odločenih.

V nemo tišino odjekne srebrn jek zvončka... Tabernakelj se odpre...

Jezus prihaja!

Vsi zbori duhov so z njim in mu slavo pojo...

Marija se mudi pri obhajilni mizi, da pripravlja srca... V odetih z belimi pajčolani sprejema svojega Sina.

Pri meni je! Že čutim nežno mehko belega odela in slutim bližino svojega Kralja...

Odpusti Gospod, nevredna sem! In mojo strto dušo sprejmi!

... hvala Ti; vse hrepenenje dolgih dni je utešeno. Le ljubezni sem še žejna. Ljubljena biti od Tebe, samo od Tebe...

»Pela bi, Mati, zakaj Te ljubim! Zakaj vzdrhti moje srce ob tvojem sladkem imenu! Zakaj se te moja duša ob misli na tvojo veličino ne more bati! Ako te premišlujem v tvoji slavi, ko presegaš blesk vseh blaženih, ne morem verjeti, da sem tvoj otrok... Marija, pred teboj povestim oči.«

(Pesem »Zakaj te ljubim, Marija.«)

Iz »Srčni rubini sv. Male Terezije.«
M. Elizabeta.

Blazinica Ti bom — nasloni se nanjo in se spočij! Naj Ti bo mehko. Naj Ti bo sladko. Toložila Te bom.

Ti pa mi daj, da ne bo nikdar drugače ampak vedno tako!

MATERI V SPOMIN

I.

Ko si pred oltar stopila,
»hočem« si izgovorila,
mati si tedaj postala,
vsa se meni darovala.

Križ sprejela si na rame,
ga nosila vdano záme.
Da življenje si mi dala,
svojo moč si žrtvovala.

Zvezda meni ti si bila,
k Bogu zvesto me vodila,
pot k Brezmadežni kazala,
večne smrti varovala.

II.

Ko se spomnim matere,
raj se nad menoj odpre;
sebe mi je žrtvovala,
da življenje mi je dala.

Ko zvečer stvari zaspé,
tvoje govori srcé,
ljubljená, predobrá mati,
dražja mi ko vsi zakladi:

»Hčerka, hodi za menoj,
križa, žrtev se ne boj!
Če boš križ srčno ljubila,
boš nebesa zaslužila!«

Pred podobo matere
na kolena vržem se,
vdano in zaupno prosim,
križ naj vse življenje nosim.

Mati, ti mi daj moči,
luč ljubezni mi prižgi,
da bom mogla kakor mati
se za bedne žrtvovati.

III.

Luči življenja nam v tebi žaré,
zvezde nebeške se v tebi bleste,
upanje, sreča človeških rodov
ti si, o mati, in tvoj blagoslov!

Polne dobrote so tvoje roké,
biser ljubezni krasi ti srcé;
Stvarnik po tebi življenje deli,
Cerkvi za novo potomstvo skrbi.

Stvarnik mogočno oblast ti je dal,
ko te je, žena, za mater izbral,
mir in ljubezen trpečim deliš,
upanje, vero v nesrečnih množiš!

Varuj, o mati, skrivnostni svoj vrt,
da ne oskruni ga kuga in smrt,
da ne uniči brezbožni vihar
cvetja ljubezni ti v srcu nikdar!

IV.

Zvon večerni je zapel
Materi Mariji spev;
z njim cvetice in dobrove
šepetajo: Ave, ave!

Kadar zvon zvečer zvoni
v čast nebeški Materi,
ti pošilja iz daljave,
mati, tvoj otrok pozdrave,
ki si pred menoj odšla
gledat večnega Boga.

V.

Pesem radostna doni
naj slovenski materi,
ki nam je življenje dala,
v srcih vere luč prižgala.
Mati, Bog naj te živi,
kličemo hvaležno ti!

Vsak dan sklanjaš se pod križ,
da ljubiti nas učiš.
Delo, žrtev in trpljenje,
mati, tvoje je življenje,
vera, upanje v Boga
biser tvojega srca.

Bridke ure, težke dni
mati z nami nosiš ti;
bolj ko vse si nas ljubila,
v ranah, žrtvah ugasnila.
Bog naj reši te gorjâ,
in plačilo večno dá!

VI.

Lucia
Bog s teboj, slovenska mati,
biser mojega srca,
sonce moje si pomladi,
zvezda sreče. upanja.

Z biseri dobrote svoje
mi pomlad krasila si,
živa luč ljubezni tvoje
sije v moje temne dni.

Nase ti si pozabila,
da bi me osrečila,
k Bogu mojo pot vodila,
v svet pogled odpirala.

Vsak dan vdano si prosila
zame Vsemogočnega,
cvetja sreče mi trosila
iz ljubečega srca.

Zvesto kakor angel stala
vedno si ob strani mi,

vse si meni darovala:
svoje zdravje in moči.

Bog zato naj blagoslavlja,
draga mati, tvojo pot,
mladih src te spev pozdravlja;
ko slavi vseh mater god.

VII.

Mati, že ob zibelki
pesem krasno pela si,
o slovenski domovini,
polju, travniku, planini.
Bog zato naj te živi,
kličemo za praznik ti!

Cvetje nam pomladnih dni
skrbno varovala si,
blagoslov na nas rosila,
sreče biserov trosila
Mati, Bog naj te živi,
kličemo ljubeče ti!

Z nami radost in gorje
pilo tvoje je srce,
k Bogu si nas ti vodila,
zvesto nas vse dni ljubila.
Bog zato naj te živi,
kličemo hvaležno ti!

Narodu ob strani stoj,
pesmi upanja mu poj,
da pomlad bo zažarela,
v cvetje sreče ga odela.
Mati, narod kliče ti:
Bog naj te živi, živi!

KATOLIŠKO UDEJSTVOVANJE

KATOLIŠKA AKCIJA JE V RESNICI

(Nadaljevanje).

1. *dolžnost ljubezni.* Ne moremo istočasno Boga in bližnjega v resnici ljubiti, zraven pa ostati popolnoma ravnodušni za vso duševno bedo in ves duševni polom, ki smo jima priča vsak dan. To

je in ostane grd in nedopusten duhovni egoizem, ki mu je napovedal boj naš letošnji Evharistični kongres. Nasprotno pa — kakor pravi sv. Janez Zlatoust — je resnično: »Ne se bati truda za rešitev drugih, to ne zaostaja za mučeništvom. Nič ne tolaži bolj božje Srce.«

2. *dolžnost otroške ljubezni in pokorščine do Cerkve.* Papež Pij XI. pravi v svojem nagovoru na rimska društva 19. aprila 1930: »Kakor že prvi apostolat dvanajsterih, tako tudi škofovski apostolat od danes več ne zadošča. Pač pa potrebuje neobhodno in nujno, da razmnože njegovo delo mnoge roke, mnoge ustnice, mnoga srca in volja mnogih.« Tej potrebi, nujni potrebi torej odgovarja KA. Kdor Cerkev ljubi, ji ne more odreči svoje pomoči.

3. *dolžnost domovinske ljubezni.* »Po Kristusovi pridigi na križu, ki je svetu seveda neumnost, je Cerkev postala buditeljica in odlična pospeševaljica civilizacije . . . in je tudi danes še resnična varuhinja krščanske civilizacije.« (Pij X. v okrožnici »Il fermo proposito.«)

Je pa KA »primerno sredstvo, ki se ga Cerkev poslužuje, da posreduje ljudstvom svoj blagoslov«. (Pismo na kardinala Bertrama. Važne dobrote posreduje torej domovini.

Ko se KA trudi, vzgojiti globokoverne in po veri živeče ljudi, daje državi dobre državljane, ki srečo in veličino domovine tem iskrenejše ljubijo, čim bolj je njih mišljenje vzgojeno za krepost in žrtve.

EVHARISTIČNI KONGRES

Oficijelni naslov kongresa. Glavni pripravljalni odbor v Ljubljani je sklenil, da naj se v vseh oficijelnih sporočilih vporablja za naš kongres označba »II. Evharistični kongres za Jugoslavijo v Ljubljani«.

Sestanek permamentnega odbora za Evh. kongres v Jugoslaviji. Dne 9. januarja 1935 se je vršil v Zagrebu na Kaptolu sestanek Permanentnega odbora za Evh. kongrese v Jugoslaviji, katerega so se udeležili zastopniki skoro vseh jugoslovanskih škofij. Predsedoval mu je krški škof prevzv. g. dr. Josip Srebrnič. Za Glavni pripravljalni odbor za II. Evh. kongres v Ljubljani sta se sestanka udeležila predsednik dr. Stanislav Žitko in predsednik odbora za duhovno pripravo vseučiliški profesor msgr. dr. Ujčić. Predsednik je posebno toplo pozdravil stolnega kanonika g. dr. Fr. Cukalo, ki je vstopil v odbor kot novoimenovani zastopnik mariborskega škofa. Oba zastopnika Glavnega pripravljalnega odbora iz Ljubljane sta podala izčrpno poročilo o dosedanjem poteku priprav za II. Evharistični kongres

za Jugoslavijo. Člani permanentnega odbora so sprejeli poročilo o pripravah z zadovoljstvom na znanje. Pri tem se je posebej ugotovilo, da je kongres skupna zadeva vseh katoličanov v Jugoslaviji in da so vsi poklicani in dolžni doprinesiti vse, kar bi za njega uspeh bilo potrebno. Kongres mora postati čim jačji in čim svečaniji izraz vere katoličanov v Jugoslaviji v prisotnost Jezusovo, v prisotnost Kristusa Kralja v Presv. Rešnjem Telesu. O poročilu ljubljanskih zastopnikov se je vršil živahen razgovor, tekom katerega je bilo izraženih več želja, ki jih bo Glavni pripravljalni odbor v Ljubljani do skrajnih možnosti vpošteval. Razgovor o ljubljanskem kongresu je trajal polne štiri ure. Popoldne istega dne je bil razgovor o Evharističnem gibanju v naši državi v obče. Tolažilna so bila poročila o posameznih manjših Evharističnih kongresih, ki jih je bilo tekom l. 1934 devet v državi, med njimi eden celo v Južni Srbiji v Letnici. Kongresov se je udeležilo ogromno število vernikov. Permanetni odbor je lahko ugotovil veliko duhovno korist, ki jo taki kongresi prinašajo. So pa bili tudi najlepša priprava na Evharistično slavlje v Ljubljani. Permanetni odbor je zlasti poudarjal važnost Evharistične vzgoje mladine.

Naši izseljenci in Evharistični kongres. Kakor se kaže, bodo II. Evharistični kongres v Ljubljani v velikem številu posetili tudi naši izseljenci iz vseh delov sveta. Slovensko izseljensko glasilo »Rafael« v Holandiji je v prvi letošnji številki prineslo poleg škofovskega proglasa za kongres še poseben plameneč pisan poziv vsem izseljencem. V Holandiji se je organiziralo že vse potrebno za pripravo na romanje v domovino. Prav tako je pričakovati velike udeležbe iz prekmorskih pokrajin. Skrb za udeležbo izseljencev je prevzela naša »Rafaelova družba« v Ljubljani. Svojce izseljencev že sedaj prosimo, da stojijo v tem letu še v posebno tesnem stiku s svojci v tujini. Ko bodo pa prišli izseljenci med nas, bo naša prijetna dolžnost, da jih sprejmemo čim ljubeznejše ter njih bivanje v domovini napravimo čim plodonosnejše za njih duše, a dvignemo v njih tudi ljubezen do rodne grude.

Finančna stran kongresa. Veliko skrb povzroča Glavnemu pripravljalnemu odboru finančna plat kongresa. Sedanji težki gospodarski časi so res da taki, da bi malodušnež obupal ob pomisli, da bo naša Evharistična manifestacija nujno združena tudi z velikimi stroški. A mi nočemo biti malodušni. Saj pripravljamo slavlje Njemu, ki je Kralj vseh kraljev in neskončni vladar vesolja. Kaj je primernejše, kot da mu žrtvujemo najlepše in najdragocenejše, kar po njegovi volji imamo! Naš kongres mora biti tudi po zunanji obliki sijajen izraz naše nesebične ljubezni do Evharističnega Kralja. Za ta sijaj je dolžan prispevati sleherni vernik, ker mora biti vse, kar bomo ob kogresnih dneh videli in doživeli v Ljubljani, resnična slika požrtvovalne ljubezni nas vseh. Pozivamo zato vse katoliško ljudstvo, da prispeva po svojih najboljših močeh za kongres. — V februarju naj župnijski pripravljalni odbori odn. preč. župnijska duhovščina izvede predvsem *družinsko zbirko*. Vsaka katoliška družina naj bi v februarju darovala vsaj Din 2.— za potrebe kongresa. Pobiranje naj po prehodnem pojasnilu na prižnicah izvedejo zaupniki po posameznih vaseh na ta način, da obišejo sleherni družino. Ako bi bila katera družina tako siromašna, da tudi tega zneska po Din 2.— ne bi zmogla, naj pomaga krščanska ljubezen sosedov. Pri pobiranju ni izvzeti nobene družine, čeprav bi morda ta ali ona ne živela v dobrih odnošajih s Cerkvijo ali krščanskimi organizacijami. Evharistični kongres je *manifestacija vseh katoličanov*, tega tudi pri tem delu ne smemo

pozabiti. — Vse gg. veroučitelje vseh šol prosimo, da čimpreje izvedejo *mladinsko zbirko*. Načelo naj bo, da naj vsak učenec odn. učenka daruje v namene kongresa vsaj 25 par. Tudi tu naj bi bilo važno, da daruje res *steherni* učenec odn. učenka. Prosimo nadalje vse vlč. gg. župnike, da na najprimernejšo nedeljo opravijo *cerkveno darovanje* za kongres. — Končno pozivamo vsa *katoliška društva, vse kongregacije in redove*, da čimpreje zberejo prispevke od svojega članstva. Ta prispevek naj bi bil nekak *obvezen davek* za Evharistično leto. — Ne dvomimo, da bo tudi *uslužbenstvo denarnih, zavarovalnih, združenih in drugih gospodarskih ustanov storilo svojo dolžnost*. — Vsem pa stavljamo za zgled *katoličane Argentinije*, ki so sami za lanski svetovni Evharistični kongres zbrali samo z eno zbirko 10.000.000 dinarjev. Naj nas v naši požrtvovalnosti ne sramoti zgled velikega prijatelja Slovencev vikarja preč. g. T e n s u n d e r n a iz Vestfalije, ki sporoča, da bo vsaki mesec do junija daroval za naš kongres po Din 100.— ter prispevke že redno pošilja! Ta nesebična zaobljuba nemškega duhovnika sama govori več kot vsi pozivi. — Mesec februar naj bi bil predvsem mesec zbiranja gmotnih darov za kongres. Le tako bo mogoče pravočasno izvršiti vse zunanje priprave. Kjer pa bodo ta poziv dobili prepozno ali jim iz kakšnega drugega opravičljivega razloga ni mogoče te akcije izvesti v februarju, naj storijo svojo dolžnost zagotovo v marcu. Pri vsem tem pa seveda ne smemo pozabiti, da je bistvo kongresa v veličini naše resnične ljubezni do Presv. Rešnjega Telesa. Vsaka žrtev tedaj, ki jo za kongres prenesemo, bodi žrtev goreče ljubezni! Le tedaj bode imel tudi zunanji sijaj kongresa svoj naravni blesk, ker bo odsev nevidne veličine naših duš.

Katoliškim dekletom za Evharistični kongres! Škofijski odbor Katoliške akcije, odsek za dekleta, v Ljubljani je izdal sledeči poziv: Evharistično slavlje letošnjega leta v Ljubljani je namenjeno vsem katoliškim vernikom Jugoslavije, brez razlike stanu in starosti. Na tem kongresu se mora veličastno pokazati, da smo eno telo vsi, ki verujemo v Jezusa Kristusa po naukih sv. Cerkve in uživamo od istega Kruha. O tej edinosti nas hoče kongres prepričati in v njej utrditi, da bo zveza ljubezni med nami in Kristusom ter med nami samimi v Njegovi Cerkvi živa in neporušna. Kakor je bilo zavživanje evharističnega kruha prvim kristjanom vir ljubezni, edinosti in moči, tako imej tudi v naši dobi ista hrana isti učinek! — Kongres, ki je namenjen vsem vernim, je seveda namenjen vudi *vsem* katoliškim dekletom. Ne samo članicam Marijinih družb in nekaterih društev, marveč vs e m, ki jih sv. krst in sv. birma družita s Cerkvijo, vs e m, ki hočejo živeti iz Kristusove vere. — Poučarjanje besede » v s e m « je zelo opravičeno, saj so morda ravno dekleta, ki bi rada ostale do kongresa brezbrizna, njegovih dobrot najbolj potrebna. Vsak bo namreč moral priznati, da je božje hrane in edinosti s Cerkvijo potreben posebno dekliški stan, ki ga današnje rafinirano oddaljevanje od vrelcev božjega življenja meče trumoma v žrelo nenasitnega materijalizma, zmaja s stotimi glavami. Kar bo ta zmaj iz deklet naredil, to bodo matere, in kar bodo matere, to bo narod in država. Dekleta naj zato na kongres gledajo kot na izredno važno s v o j o zadevo, ki jih s svojo pripravo, slavljem in posledicami more odrešiti iz marsikatere sužnosti in njihovemu stanu vrniti marsikatero lepoto. *Evharistični kongres jim mora posredovati »kruh močnih« za boj proti trojnemu poželenju in zvezo s Cerkvijo za ljubezen in apostolat*. — Dekleta! Kongres je v veliki meri važna zadeva vašega stanu.

Po svoji naravi in smislu za žrtve ste bile vedno med najbolj navdušenimi za verske prireditve. Naj seže do neba to vaše navdušenje za največjo versko prireditev v naši domovini, za Evharistični kongres v Ljubljani! Vse velike reči pa uspejo le, ako so dobro pripravljene. Trajni uspehi evharističnih kongresov so bistveno odvisni od globoke in dolgotrajne, v prvi vrsti duhovne priprave. Zato bodi ta priprava prvi izraz vašega navdušenja za kongres, za katero pridobite vse svojega stanu. Kongres smatrajte le kot najlepše potrdilo in veličastno krono evharistične priprave. — Dekleta v mestu in na deželi, dijakinje ali obrtnice, delavke ali uradnice, za vas gre, zato se vseh priprav za kongres živahno udeležujte, posebno pa že sedaj same evharistično živite in v tem smislu usmerite vse svoje žrtve in molitve. Tudi še sedaj skrbite, da bo vaš stan na kongresu kar najbolj častno zastopan. — Kristus vas hoče rešiti s tem, da vas po presveti Hostiji pritegne k sebi in svoji Cerkvi. Odzovite se!

Stanovska zborovanja in organizacija udeležbe. Da se doseže čim večji uspeh zborovanj, bodo vsi udeleženci razdeljeni v stanovske skupine. Doslej so določene sledeče skupine: A. 1) kmetski možje, 2) kmetski fantje, 3) delavci, 4) delavska mladina, 5) srednješolci, 6) visokošolci, 7) izobraženci, 8) akademski izobraženci, 9) učitelji, 10) obrtniška in trgovska mladina, 11) obrtniki, — B 1) matere, 2) kmetska dekleta, 3) delavska dekleta, 4) obrtniške in trgovske nastavljenke, 5) služkinje, 6) učiteljice, 7) uradnice, 8) srednješolke, 9) akademkinje. Na vsakem zborovanju bodeta dva slovenska in en hrvaški govor. Ob zaključku zborovanja bo kratka zaobljuba. Prosimo vse stanove, da že sedaj skrbijo, kako bodo najboljše iz svojih vrst za gotovo poslali na zborovanja v soboto dne 29. junija. Stanovske organizacije naj se glede podrobnih pojasnil in nasvetov obračajo neposredno na Glavni pripravljalni odbor v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 7.

Petje na Evharističnem kongresu. Da bo veličastnost Evharističnega kongresa čim večja, bo v veliki meri pripomoglo petje, ki ga organizira pod vodstvom skladatelja stolnega kanonika dr. F. Kimovca odbor glasbenikov: gg. msgr. Premrl, Puš, Tomc in Grzinčič. Neposredno pod okriljem tega odbora bo pripravljeno petje za pontifikalno sv. mašo, ki jo bo dne 30. junija daroval na ljubljanskem Stadionu papežev legat. Ob tej priliki bo zbor nad 500 pevcev izvajal čudovito lepo koralno mašo, imenovano »missa da angelis« (angelska maša) ob spremljevanju posebne godbe. Na ta način je preskrbljeno, da se po želji sv. Cerkve koralno petje, ki najbolj odgovarja duhu sv. obredov, čim bolj razširi. Spremenljive mašne dele (introitus, graduale, offertorium itd.) bodo peli figuralno; skladbe je nalašč za to priliko zložil g. dr. Kimovec. Ker so nekateri spevi kratki, bo mogoče vmes zapeti še kak himen Presv. Rešnjemu Telesu. Določena sta zelo znana in priljubljena Riharjeva »Sacris solemniis« in »Lauda Sion«. — Ker je za lepo koralno petje treba skrbne priprave, so bili k sodelovanju pri maši vabljeni le ljubljanski zbori in zbori iz bližnje okolice, ki so se že v znatnem številu priglasili. — Po sv. maši bodo vsi verniki zapeli himno »Povsod Boga« s spremljanjem skupnih godb. Petje bo vodil g. dr. Kimovec, ki bo posamezne zборе tudi sam pri skušnjah nadzoroval. Poleg tega bodo imeli pevovodje vseh priglašanih zborov tečaj za pravilno petje koral. Poskrbljeno je dovolj, da bo petje pri slovesni sv. maši lepo in veličastno. — Vse ostalo petje je na skrbi Pevske zveze, katera bo tudi pripravila na Kongresnem

trgu dne 29. junija zvečer vokalni monstre-koncert z nad 3.000 pevci. — Petje pri polnočnici in pri procesiji ter slovesnih litanijah bo *ljudsko*. In sicer bodo udeleženci peli sledeče pesmi: I. *Evharistične*: a) »Sveti križ« (Vavken) — b) »Usmiljeni Jezus« (Hladnik) — c) »Presveto Srce, slavo« (Hladnik) — č) »Častimo Te« — d) »Sveto« — e) »Glasno zapojmo«. — II. *Marijine*: a) »Lepa si roža Marija« — b) »Marija, Mati ljubljena« — c) »O Marija, naša ljuba Mati« — č) »Ti, o Marija, naša Kraljica« (Potočnik). — *Pri litanijah* se bodeta pela *dva odpeva*: a) »Marija k Tebi uboge reve« in b) stari, po besedilu tako globoki, po napevu nad vse preprosti, pa tudi nad vse učinkoviti »Le za Jezusom hodimo«. Samo poslušajmo besedilo:

Le za Jezusom hodimo,
Dokler še na svet' živimo.
Kaj pomaga nam ta svet?
Treba kmalu bo umret.

Pesem je izšla lani med Kimovčevimi »Enajstero odpevi« k lavretanskim litanijam. Dobi se v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani. — Pesmi za ljudsko petje, kot smo jih tu navedli, naj bi verniki do kongresa ob vsaki priliki v domačih cerkvah prepevali, da se jih tako do dobra naučijo. Ni treba vedno čakati na organista, ki je mnogokrat itak že preobložen. Kdor jo zna, naj začne peti med molitveno uro, med deli sv. rožnega venca, drugi pa pomagajo, dokler je ne znajo vsi. Poglavitno je namreč pri ljudskem petju, da *res vsi pojo*. Petje je dvojna molitev, se pevci kaj radi izgovarjajo. Res je, ali samo petje, kjer sodeluje navdušenje, gorečnost, ljubezen do stvari. Prosimo zato vse, ki čutijo količkaj odgovornosti za veličastni in res učinkoviti potek Evharističnega kongresa, da poslej vse storijo, da bi ljudsko petje res uspelo. Morda bo to ob naši dobri volji najlepší del kongresa, katerega bodo po številnih radio-zvočnikih poslušali širom sveta. — *Pri mladinski* prireditvi dne 29. junija zjutraj bo pravtako vsa mladina pela in sicer sledeče pesmi: a) »Lepa si, lepa, roža Marija« (Premrl) — b) »Pojte hribi in doline« — c) »Jezus hoče v srce priti« (dr. Kimovec) č) »Tebe ljubi moja duša« (dr. Dolinar) — d) »Usmiljeni Jezus« — e) »Povsod Boga«. — Gg. veroučitelje in učitelje (učiteljice) nujno prosimo, da z mladino te pesmi vadijo in jih pri šolskih sv. mašah pojejo. Podrobna navodila bodo še sledila. — Glede himne »Povsod Boga« pripominjamo, da bo izšla z novim besedilom in novim napevom. Zato dosedanje himne ne vadite več. — Monstre-koncert pevske zveze bo v I. delu obsegal obred zadnje večerje, ko je Kristus postavil zakrament Presv. Rešnjega Telesa, II. del pa bo tvoril znameniti Tomčev oratorij »Odrešeniku sveta«. Da bo ta razmeroma težki program mogoče čim bolje izvesti, bo tudi Pevska zveza organizirala tečaje po skupinah (morda po dekanijah) in priredila skupni pevski tečaj v Ljubljani. — Tako tedaj bodo pevci imeli izvršiti na Evharističnem kongresu veliko delo. Da, resnično zapojmo naglas!

Molitev za Evharistični kongres. Širom cele Slovenije je razširjenih pred časom 300.000 podobic z evharističnimi slikami in molitvijo za uspeh kongresa. Naj te podobice ne romajo med smeti, temveč jih čim marljiveje uporabljajte. Ne smemo pozabiti, da je Bog, ki daje rast. Daje pa onim, ki za to prosijo. In vsi moramo mnogo mnogo moliti, da bi kongres ne le uspel po svojem sporedu, temveč posebno, da bi mnogo trajnih sadov rodil. Po družinah naj bi molitvico na podobicah skupno

molili. Prav tako po šolah. Zlasti ti, mladina, stopi pogosto pred tabernakelj in prosi Jezuščka, naj vse delo glede kongresa blagoslovi.

Mladina na Evharističnem kongresu. Na svetovnih in drugih večjih Evharističnih kongresih je ena najlepših slik — skupna služba božja in skupno sv. obhajilo otrok. Tudi naš II. Evharistični kongres za Jugoslavijo želi zbrati okoli Dobrega Pastirja kar moč veliko število mladine. V Ljubljani posluje v ta namen poseben mladinski odsek pod vodstvom stolnega kanonika in znanega cerkvenega govornika dr. M. Opeke. Ta odsek bo vse potrebno pripravil, da bo mladinski nastop čim veličastnejši. Slavnost se bo vršila dne 29. junija zjutraj (najbrž ob osmih) na ljubljanskem Stadionu. Tam bo za mladino pridiga, sv. maša in skupno sv. obhajilo. Sv. mašo bo služil eden izmed cerkvenih dostojanstvenikov. Med sv. mašo bo mladina deloma pela, deloma molila. Za obhajanje bo pripravljenih večje število duhovnikov, da ne bi prireditve predolgo trajala. Po službi božji dobi mladina zajterk. — Sedaj pa je predvsem potrebno, da se prireditve na Stadionu udeleži res impozantno število mladine, in ne samo iz ljubljanske okolice, temveč tudi iz podeželskih osnovnih šol. Otroke bodo pripeljali v Ljubljano v skupinah gg. učitelji in učiteljice, za kar jih že danes prosimo. Za enkrat naj starši vse potrebno ukrenejo, da bodo mogli njih otroci takrat v Ljubljano. Vsaj do Velike noči pa naj gg. kateheti in gg. župniki ugotovijo vsaj približno število mladine, ki se bo iz njihovih šol mladinskega nastopa udeležilo.

Za priprave na Evharistični kongres prav dobro služi knjiga, ki je izšla v Cirilovi tiskarni v Mariboru z naslovom »*Evharistični kongres v Mariboru*. Cena Din 16.—. Zelo toplo priporočamo zlasti našemu ženstvu.

Duhovna priprava deklet za Evharistični kongres. Ni glavni in edini namen Evharističnega kongresa zunanji uspeh in triumf dneva samega, temveč predvsem notranja prenovitev in duhovno prerojenje posameznika in družbe v luči Presv. Rešnjega Telesa. Le če bomo šli Evharističnemu Kralju s pripravljenimi in čistimi srci naproti, se bomo lahko uvrstili v njegov zmagoslavni sprevod, le potem bomo mogli manifestirati za Njegovo Kraljestvo na zemlji. Da se tudi dekleta čim bolj pripravijo za Njegov sprejem, je izdala Škofijska Katoliška Akcija, odsek za dekleta, osnutke 15 predavanj za pripravo na kongres s prav posebnim ozirom na dekleta in njeno duševnost. Osnutki obravnavajo sledečo snov: 1) Dekle. 2) Dekle v družini. 3) Dekle v družbi. 4) Kaj da krščanstvo dekletu. 9) Kaj Cerkev pričakuje od dekleta. 10) Katoliška akcija in dekleta. 11) Lastnosti apostola KA. 12) Evharistično življenje apostola. 13) Naloge KA. in dekleta. 14) Mednarodni evharistični kongres v Buenos Airesu (Evharistični kongresi — moderni triumf Kristusa). 15) Evharistični kongres — letošnja naloga KA. — Priporočamo vsem gg. duhovnim voditeljem kakor tudi voditeljicam Katoliške akcije, Marijinih družb in dekliških društev sploh, da si to zbirko oskrbijo. — Naroča se pri gdč. *Eli Bartol*, Ljubljana, Tyrševa cesta 46.

Srednješolska mladina na Evharističnem kongresu. Iz srednješolske mladine vzha-ja narodu naraščaj. Kakršna bo ta mladina, tako bo življenje naroda v prihodnosti. Kaj je tedaj bolj umljivo, kot da vsi želimo, naj bi se zlasti srednješolska mladina kongresa v čim večjem številu udeležila, se nanj čim temeljiteje pripravljala in s kongresa odnesla čim več trajnih sadov. Glede srednješolske mladine je

sedaj določeno to le: 1) tudi na srednjih šolah se vrši duhovna priprava za kongres 2) na kongresu samem ima srednješolska mladina 29. junija skupno sv. mašo z evharističnim govorom in skupnim sv. obhajilom med mašo; 3) višješolci se udeležijo kot skupina zase nočne procesije mož in fantov z lučmi dne 29. junija ob pol 23. uri; 4) vsa šolska mladina srednjih in tem podobnih šol se udeležijo splošne evharistične procesije kot samostojna skupina dne 30. junija popoldne. — Profesorji in učitelji verouka na srednjih ter tem podobnih šolah v ljubljanski škofiji pripravljajo dijaštvo na kongres tako le: 1) v predpostnem času se prirede za dijaštvo skioptična odn. filmska predavanja o evharističnih kongresih, po možnosti brez vstopnine; 2) pri šolski službi božji se javno moli za uspeh kongresa; 3) pri pouku in nedeljskih pridigah bodo gg. kateheti posebej omenjali kongres in bodo v ciklu govorov obravnavali evharistične kongrese po njih bistvu, pomenu in zgodovini; letošnje srednješolske duhovne vaje bodo v znaku Evharistije; 4) kmalu po duhovnih vajah bodo člani dijaških verskih družb priredili v cerkvi javno čiščenje, h kateremu bodo skušali pritegniti tudi čim več neorganiziranega dijaštva; 5) kot neposredna priprava naj bi služila dijaštvu šestnedeljska pobožnost v čast sv. Alojziju; 6) v času duhovne priprave za kongres naj bi dijaštvo tudi med šolsko službo božjo pristopali k sv. obhajilu. — Dijaki na plan!

VIVAT CHRISTUS REX!

Ana Galetova:

MARIJINE KORALE

*Marija si svoje korale odpenja,
čiste, biserne korale,
ki so same se nabrale
na deviškobeli vrat.*

*Marija korale v rokah drži;
na sredi zagleda rdečo,
krvavo,
nepravo,
nepravo!*

*Marija v rokah korale drži,
na vejici svetla ji solza visi,
nozdrv ji trepeče.
Zavoljo rdeče
pa vendar ne more vseh z niza spustiti.
Kaj ji je storiti?*

*Na vejici svetla ji solza visi,
v srce ji kapljá bolečina,
odpete korale v rokah drži
in čaka in misli na Sina.*

SKRIVNOST MATERINSTVA

Ob vznožju gorâ, v zavetju pred viharji počiva mesto Nazaret. Ljudje v njem zaničljivo govorijo: Iz Nazareta more biti kaj dobrega?

Tja hiti Gabrijel, božji poslanec. V sobo, kjer hrepeni po Odrešeniku najplemenitejše deklško srce, stopi. S pozdravom, ki ga še ni slišala umrljiva žena sporoči Mariji skrivnost, da bo Odrešenikova mati. Ali boš sprejela to čast, Marija? Tvoj sin bo mož bolečin, kakor črv, vseh izvrvček, vsem v posmeh. Ranjen bo zavoljo naših grehov in potrta zavoljo naših hudobij. Umreti bo moral, darovati kri in življenje za vesoljne zemlje odrešenje. Tako nekako govori o Odrešeniku prerok Izaija.

Kaj boš odgovorila nato, o Marija?

Čujte veliko besedo: Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi! Marija je razumela, da je materinstvo v žrtvi in ljubezni porojena bolečina.

Noč objema Kalvarijo. Sonce je vtonilo opoldne v mrak. Glej, na gori križ; na njem visi mož bolečin, Odrešenik, božji sin. Pod križem krvavi v bolesi božja Mati. Velika kakor morje je njena bolečina. Ob njej stoji učenec, ki ga je Jezus ljubil. V tisti najstrašnejši uri je govoril Jezus Janezu: »Sin, glej, tvoja mati,« da bi on in ves človeški rod spoznal, da je materinstvo v žrtvi in ljubezni prerrojena bolečina.

Vse tiho je v cerkvi, le večna luč govori, da med nami Zveličar živi. V njej je oltar, druga Kalvarija, kjer se vsak dan daruje Odrešenik.

Glej, duhovnik, božji poslanec stopi pred oltar. Pred njim stojita mlada zaročenca. Nevesti govori, da je materinstvo v žrtvi in ljubezni porojena bolečina . . .

O Bog! Koliko je mater, ki so govorile pred oltarjem duhovniku, poslancu božjemu besedo: hočem, in vendar ne razumejo skrivnosti, da je materinstvo v žrtvi, v odpovedi, v darovanju sebe drugim, v ljubezni, ki temelji v križu in trpljenju.

Nazaret, Kalvarija! Priči, ki sta slišali besedo: Zgodi se, ki jo je govorila božja Mati, ko je sprejela čast božjega in duhovnega materinstva, razlijta luč spoznanja v temo modernih mater, da je materinstvo v žrtvi in ljubezni porojena bolečina.

Dr. p. R. Tominec:

ROZVITA FRANKOVA

Zgodba človeških src iz dobe katoliške reformacije.

III.

(Nadaljevanje.)

Aleš Kocjan je tiste dni, ko se je oče Rozvite Frankove jedva odločil, da pošlje hčerko v Ljubljano k svojemu spoštovanemu prijatelju, že prispel v Gradec k zelo uglednemu cesarskemu svetovalcu Jakobu pl. Kiselju.

Pot z Dunaja v Gradec in še zlasti slovo od očeta, s katerim sta bila prava prijatelja in ga je oče dosledno imenoval moj mali fant, je bilo dokaj vznemirljivo. Pred njim se je prvič odprl široki svet, prvič je nekje v dalji zaslutil neko čudovito silo, vso skrivnostno, zagonetno, močno in silno in vse skupaj mu je lebdelo pred očmi v sladki besedi — življenje.

Z očetom sta se tiste dni pred slovesom zelo veliko razgovarjala. Predzadnji večer ga je oče v prvem somraku iznenada vprašal: »Aleš, in kaj misliš potem, ko dovršiš študije? Mogoče je to vprašanje zate prezgodaj, vendar si mislim, da si o tem že tudi sam razmišljal.«

Počasi se je izvilo iz Aleša. »Da oče, res sem mislil, kaj postanem kasneje.«

»No, in kako si sklenil? Mar misliš vstopiti v vojaško akademijo?«

»Očka, prav nič me ne veseli. Pa mi ne smeš zameriti, nisem hotel s tem reči, da tvoj poklic nima nekaj zase. Ampak veš, meni se zdi, da ni nič zanimiv. Veš, nič človeški ni. Zelo me je zanimal star gospod zdravnik, ki je hodil k naši sosedu in večkrat, ko te ni bilo doma, sem bil pri stari gospe, in sem čakal doktorja, da je prišel. Zelo mnogo reči ve, ki jih drugi ljudje prav nič ne poznajo. In tako čudno moč ima. Če stara gospa celo noč ni nič spala in je bila vsa nemirna, sem opazil, da je koj nato, ko je bil gospod doktor pri njej, čisto mirno zaspala. Pa sem nalašč gledal, če ji je dal kakšna posebna zdravila. Pa ni dal. Nekoč sem ga vprašal prav na uho, kako more to storiti. Pa se je nasmejal, me prijel za ušesa in rekel . . . ah nič posebnega ni rekel.«

»No, kaj je rekel?«

»Veš očka, rajši ne povem.«

»Ali te je sram?«

»Ne, sram ne, ampak tako čudno je bilo. Veš, pogledal mi je v oči in rekel, da se v meni dva tepeta. Zdravnik in še nekdo. Ko pa sem ga vprašal, kaj je tisti nekdo, mi je odgovoril zopet tako čudno, da sem večkrat o tem razmišljal. Pa nisem hotel tebe vprašati, ker mi je bilo malo nerodno.«

»Pa kako ti je vendar rekel?«

»No, dejal mi je, da bom še dovolj kmalu čutil moč tistega »kdo« in da bom že videl, da to ni kar tako lahko. Potem je pa šel

in ga ni bilo več k stari gospe, ki je odšla k neki sorodnici. Kaj misliš očka, kdo je tisti »kdo«?»

Stotnik Kocjan je začuden in malce vznemirjen pogledal svojega dečka, ki je vedel o njem, da je zelo razumen otrok. Toda, da o teh rečeh tako resno razmišlja, pa sam ne bi bil verjel, če bi mu kdo povedal.

»Očka, ali je biti zdravnik lepo, kaj misliš? Veš, mislim tako, pomagati ljudem, prihajati k njim, kakor kak poslanec in potem videti same srečne obraze.«

»Jaz mislim, da je zelo lepo, samo veš, Aleš, zdravniki zelo malo vedo tako čisto v resnici in marsikateri je bil že zelo razočaran, ko je menil, da bo angel z nebes in da bo kar mimohode ozdravljaj ljudi, kakor Jezus v evangeliju. Pozneje pa je postal čisto navaden človek, ki je za denar prodajal svojo umetnost.«

Medtem je nastal popoln mrak in prav tedaj, ko je oče hotel stopiti k mizi, da prižge luč, začuti kako se ga Aleševa roka trdo oprime in mu ne pusti vstati.

»Očka, kaj pa misliš, kako je biti duhovnik? Ali je to zelo težko? Veš očka, tako se mi zdi, da imajo vsi duhovniki čisto poseben obraz.«

»Kako misliš to?«

»Ne vem, kako bi ti povedal, ampak jaz sem opazil, da ima pater Egidij, ki pride tuintam k tebi in, ki praviš, da si ti z njim v šolo hodil, povsem drugačen obraz, kakor pa recimo tisti gospod stotnik, ki pride k tebi v goste, ali pa recimo, ti sam, očka. Meni se zdi, da mora biti to nekaj tam za očmi, ali pa mogoče za čelom. Ne vem, kako bi to prav povedal.«

»Moj ljubi otrok, tega pa jaz ne vem. Vprašam o priliki patra Egidija.«

»Ne, očka. To se ne da vprašati tujega človeka.«

Stotnik Kocjan je tisto noč mnogo razmišljal v bodočnosti svojega otroka. Sprva mu misel, da utegne njegov otrok iti kako drugo pot, kakor on sam, nikakor ni hotela postati domača. Zlasti ne, da bi videl svojega sina kot duhovnika. Sam je bil sicer veren mož, toda da bi bil za svojo notranjost kaj več storil, kakor je bilo nujno potrebno, ne, to mu še na misel ni hodilo. Ko pa je šlo že proti jutru, po skoro prečuti noči, pa mu je misel postala že bližja in kar nič mu ni bilo zoprno, da mu je prišla pred oči podoba sinova v obleki patra Egidija. Ko pa se je zbudil in dodobra pomel oči, se domislil svojih

predstav, se je skoro hrupno zasmeljal in trdnih svežih korakov odšel iz sobe, da se po vojaški navadi umije in okoplje utrjeno telo.

Dva dni za tem sta se oče in sin poslovila in Aleš je sedel sam, opravljen v novo obleko z modrim telovnikom in svetlimi gumbi, temnomodrimi hlačami in enakim suknjičem, v poštnem vozu.

Pot od Dunaja do Gradca je bila dolga in naporna. Vendar pa jo je Aleš kar moč dobro prestal in reči moramo, da je bila zanj ta pot nekako usodna. Očetov prijatelj, ki je imel isto pot v Gradec, je očetu obljubil, da bo na Aleša pazil. Aleš je bil tih in miren deček, temnoplavih las, toplih sivih oči, podolgastega obraza in prav nič vsiljiv, kakor otroci in še zlasti dečki v teh letih. Videti je bilo, da ga vse zanima in neka mlada gospa, ki se je s svojo hčerko vračala z obiska na Dunaju, je kmalu imela v njem majhnega toda zelo dražestnega kavalirja. Znal je biti tako nežen in pozoren, da se je tekom vožnje vsem prikupil.

Ko pridejo v mesto, prav na meji med Zgornjo in Spodnjo Avstrijo so bili v vozu le še očetov prijatelj in gospa s hčerko poleg našega Aleša, tako, da v vozu ni bilo več tako tesno, kakor poprej. Voz se je v zgodnji jutranji uri ropotaje zazibal skozi mestna vrata. Pred konji, ki so bili spočiti, se je pela lepa in bela cesta, Alešu se je zdela, kakor da nima konca. Veselo je postiljon poknil z bičem, dvakrat, trikrat, konji so živahno zahrzali in se spustili v tek.

Na nekem ovinku, ki ga je dolgo časa zakrival smrekov gozd, pa stoji sredi ceste čuden človek, ki se za konje in voz prav nič ne zmeni, tako da postiljon stopi raz voz in krene proti tujcu. Šele sedaj opazi, da je tujec slep in močno naglušnen. Aleš je bil kmalu poleg postiljona in z zanimanjem gledal razorani obraz tujega človeka. Ko pa vidi, da se namesto oči pojavi pod vekami grozotna belina slepca, ga tako prevzame sočutje, da ne spravi nobene besede iz sebe. Postiljon hoče popotnega odvesti na kraj ceste, toda Aleš mu ne da, poprosi, da ga poprej vpraša, kam gre in če morda v isto smer kot poštni voz, naj ga vzamejo k sebi. Tej prošnji, ki je postiljona spravila v nemalo zadrego, se pridruži še gospa in tudi drugi niso nič nasprotni. Tako se zgodi, da popotnik kmalu sedi na prostem sedežu in voz zopet drdra naprej proti zeleni Štajerski. Iznenada pa prične popotnik tipati okoli sebe in kmalu dobi v svoje dlani drobno Alešovo roko, jo z nepopisno milino poboža, nato, kljub temu da se Aleš brani in da je ves v zadregi, poljubi, se nato obrne z belino svojih očeš do nepoznanih sopotnikov in, kakor v nekem prividu pravi,

držec Aleševo ročico v svoji: »Kakor cvet je tale ljuba roka. Vsa drobna me je sprejela na voz in storila dobro. Ne vidim te, otrok, v obraz. Toda vidim v tvoje srce in tako se mi zdi, da bo ta roka nekoč še maziljena.«

Aleš izmakne svojo ročico, v obraz je postal bled. Tisti hip mu pride na misel beseda starega doktorja na Dunaju, ki mu je rekel, da se v njegovih očeh tepeta dva: doktor in še nekdo. In tistemu »nekdo« imena ni vedel. In če je ta kdo po teh besedah slepega popotnega, kdo to ve? Malo otročje Aleševo srce tega ne more vedeti, pač pa slutiti, da nad njim in okoli njega vstajajo prečudne zarje nebeške.

V Gradcu jih pričakuje gospod Jakob pl. Kiselj. Velik, lep mož je aristokrat od nog do glave. Ves negovan od belega obraza z dolgimi zalisci do rok, ki bele in mirne gledajo izza drobno očipkanih rokavov. Te roke so živa bitja. Ko Aleš stopi raz poštni voz, ga primejo ne premehko in ne pretrdo, tako da se Aleševa otroška dlan takoj počuti varna v njegovi roki. In tako prijeten glas ima. Je drugačen kot očetov in vendar čudno znan, tako domač, da Alešu postane toplo pri srcu in brez bojazni stopa poleg visokega gospoda, ki ga vse spoštljivo pozdravlja. Aleš z vso gotovostjo začuti, da je tukaj delček onega novega sveta, tiste prečudne in zagonetne sile, ki se življenje imenuje. In kmalu nato sta v lepi prostorni delovni sobi gospoda cesarskega svetovalca. Aleš posluša z odprtimi očmi in je poln pripravljenosti ubogati, karkoli mu porečejo. Že prvi hip začuti, da ta pokorščina do gospoda Kiselja ni nič grenkega, nič zoprnega, da je to sama sladkost in velika radost. In ko ga kmalu zatem roke gospe Kiseljeve ljubo objamejo in ko začuti na svojih licih poljub starice, ki ima tako prijeten vonj, kakor jabolka jeseni, se mora Aleš prav z močjo premagati, da ne zaihti. Toda Aleš je majhen mož, tako mu je rekel očka in zato ne pride nobena solza na njegovo lice, ampak na vprašanje kaj mu je, pogumno odgovori, da se mu samo oči pote.

Aleš ima svojo sobico. Lepa je, čista, in svetla okna ima z belimi zastorčki. To mu močno ugaja. In ko ga pri obedu vprašajo, kako mu pri njih ugaja, se že veselo nasmehne in pravi, da bo prav tako nosil čipkaste rokave, kakor gospod svetovalec sam. Ampak seveda šele tedaj, ko bo res čisto velik. Gospa ga ljubo poboža po njegovi roki, ki leži na belem miznem prtu, se nasmehlja svojemu možu in

reče »Gott sei Dank, wir haben nun ein Kind. Mir ist ganz weh um das Herz« (Hvala Bogu, sedaj imamo otroka pri hiši. Meni je kar voljno pri srcu.)

(*Dalje prihodnjič.*)

Ksaver Meško:

SANJE

O mati, spet prišla nocoj si k meni?
Zadremal sem, in videl te v poltemi:
Skoz izbo šla si . Tihi tvoj obraz
ves zaskrbljen je bil ko tisti čas,
ko še hodila živa si med nami
z nikoli mirujočimi rokami.
Saj šla s teboj je zmerom skrb za nas,
kako naj bil bi ti vesel obraz?
Trpela si za nas iz dneva v dan,
da h koncu mir ti dal je grob tesan.

In spet nocoj prišla si k meni?
Doznala v večnost si, kako trpim,
in v mir tvoj se zasmilil ti je sin
in si tolažbe mu hotela dati?
In tiho, tiho zdelano roko
na bolno položila si glavo
in kot otroka vzibala me v spanje...

Bile, o mati, so prelepe sanje!
Zakaj tak naglo, naglo so prešle
kot vse, kar osrečuje mi srce!!

G. M.:

LUČI ŽIVLJENJA IN SMRTI

Praznik božje Matere je razlil moje misli po domovini. Njen blagoslov in prekletstvo sem opazoval.

Pred menoj vstajajo žrtve, ki se polne ljubezni sklanjajo pod križ, ljubijo in trpe. Luč življenja prižigajo in zanjo junaško umirajo. Kakor jutranje zvezde pred soncem ugašajo in novo življenje prinašajo. Rajsko pesem o domači zemlji pojo in polne upanja strmé v nebo, o Bogu in Mariji govoré in z ljubeznijo napajajo srcé. Naše dobre, verne matere so to. Bog, zahvaljen, ker si nam jih dal in luč življenja in ljubezni nam po njih prižgal.

Kaj vidim še? O, gorje! Žene, matere, ki smrtno koso brusijo, da zamore sadove svojega telesa. Vse luči v njih so ugasnile, ker so ljubezen do otrok v srcih zamorile. Smrt v prekletstvo veje iz njih med nas. O matere, ki ste zabredle v smrtno noč, nad vami plaka zemlja in nebo!

Mara Stepanova:

PISMO MATERI

Veš mati pri meni je mraz.
Vse ceste je burja s snegom zaplala,
nobena ni steza brez njega ostala,
jaz pa si sama naj delam zdaj gaz . . .
Ne veš, kako težke so tukaj poti!
Morda boli te to razodetje.
Pa saj bi molčala vse dni,
a mi v duši preživa gori,
kako vedno na pot si metala mi cvetje . . .
Ti, mati, takrat ko sem ti z bogom dejala,
pač vedela nisi,
s kakim sem upanjem v svet se podala.
Da so vse zarje mi vzhoda blestele,
da so vse zvezde jasneje gorele.
Kaj jaz vem zakaj?!
Menda sem upala srečo kje najti sredi ljudi.
Iskajoča prebrodila daljne sem ceste,
Sreče pa ni . . .
Edino še Tvoje prezveste oči
svetijo detetu v žalostne dni.

Francka Zupančič:

KOGA NAJ LJUBIMO?

Mati! O vzvišeni blagovonj te nebeške besede! Toli majčkena vendar vsebuje veliko misel.

Porodi se na nežnih ustnicah ob prvem našem koraku in spremlja nas tekom težke poti življenja, vzklik kakor blagoslov nebes do zadnjega hipa v smrti. Mati! Sladka, sveta beseda! Da jo izgovoriš, treba dvakrat samo stisniti in odpreti ustnice kakor v poljub.

Dobri Stvarnik, ki najde uteho vsaki naši bolesi, je hotel dati v radost človeštvu velik čudež tega popolnega učlovečenja ljubezni.

V vsaki materi je angel. Ona edino pozna nerazumljivo skrivnost kako krotiti in ublažiti naše vznihanje, kako utešiti naše solze. Nesrečno dete, ki nikdar ni moglo nasloniti trudne glavice v mehko materino naročje, in ni poznalo sladke utehe objema in ne majkinega nebeškega smehljaja!

V vsakem času, tudi med manj kulturnimi narodi, se je vedno čislala mati kot najčistejši simbol žrtvovanja in srčnosti.

V bližini njenega svetega bitja, ki je duševno zavetišče življenja, vzcvita v srcu človeškem mehke brst otroške hvaležnosti.

Bogati in ubogi, poeti in umetniki, možje toge in meča, vsi so nežno ljubili svoje matere in gojili zanje kult globoke hvaležnosti.

Najslavnejši proizvodi umetnosti so oni, ki so zajemali snov in navdahnjenje iz teh dveh velikih bakelj, ki žarita v neizčrpnih luči bednega človeškega življenja: materina ljubezen in otrokova hvaležnost.

Ana Galetova:

PETO KOLO

TI

(Nadaljevanje.)

V prvih štirinajstih dneh sem imela mnogo dela. Spoznati sem morala pot do podstrešja, kleti in drvarnice. Zvedeti sem morala, kaj je trg, cerkev, pokopališče, gledališče — kaj je opravek, kaj sprehod. Razločevati je bilo treba stražnike od vojakov, duhovnike od menihov, gospode od mož in gospe od žena. Treba se je bilo naučiti poklonov in kaj vem, koliko vrst pozdravov.

Ali, ne krčevita zaposlitev, ne beli kožuhovinasti plašček mi nista mogla ubiti misli na dom. Kadarkoli in kjerkoli sem se spomnila nanj, mi je grenkost vstala v srcu. Odleglo je, ko sem glasno izjokala: Mama!

Ta pesem pa je postajala nadležna in jaz dolgočasna. Vse dneve sem premolčala. Kadar bi bila kaj rada imela, sem po prstih prišla k teti, jo pocukala za krilo in jo več z izrazom kot z besedo prosila.

Pa me je teta posadila na stol in mi sedla nasproti:

»Ani, kadar kaj želiš, me pokliči. Mama mi reci. Boš?«

Stisnila sem zobe in sem vedela, da ne bom. »In tikaj me, več. Ti mi reci. Boš?«

Pokimala sem. Ti ji bom že rekla, oja ti že. Kratko je. Ali mama ne bo nikoli. Mama ima lepe rjave oči.

Odslej sem več govorila. Teta, ki je kar nisem mogla rada imeti, se je mnogo ukvarjala z menoj. V moji domišljiji je dobila ime Ti. Tako sem jo vedno klicala. Tako ji je bilo ime doma, na ulici in na obiskih pri gospeh, ki so me neprestano mučile z vprašanji:

»Katero mamo imaš rajši?«

Ti je pa tako čudno ime. Nekega dne sem vsa zmedena obstala pred strogo in kratko zapovedjo:

»Klič me mama!«

Mama ne boš, mama ne boš, mi je trmasto nabijalo srce. Kaj vem, kako sem izgledala, da se je moja Ti ublažila:

»Če mi rečeš lažje mamica ali mami, reci tako.«

Mamica? Ali bi? Doma je učiteljev Dušan klical svojo mamo tako. Ali gospa je bila majhna, okrogla in se ji je tako podalo to ime. Smešno bi bilo, če bi klicala tako svojo Ti. Ne bom je! In kako je še rekla? Mami? Ne, to pa še manjše. Moja Ti je pa velika gospa. Ti bo in nič drugega.

Teta je čakala odgovora. Ker ga ni dobila, se je obrnila in šele med vrati užaljeno rekla:

»Kadar me boš poklicala Ti, se ti ne oglasim.« In je zaprla vrata.

Nekaj dni sem se izogibala prilikam. Ničesar nisem želela, ničesar spraševala. Pa mi je končno le ušlo:

Ti, prosim te, daj mi brisačo; ne dosežem je.

Molk.

Mi jo daš?

»Ne!«

Vzela sem pručico, stopila z mokrimi nogami nanjo in snela brisačo.

Popoldne sem se razveselila: Ti, poglej no, kako me kanarček gleda!

Tišina.

Čudno grenko mi je postalo in spet sem zajokala:

Mama, domov!

Potem sem nekaj dni molčala. Včasih sem že kar hotela poklicati mamica, pa mi je vselej beseda zastala v grlu.

Popoldne smo hodili spat. Saj nikoli nisem spala. Vrtala sem s prstom po mreži, pretipala vse rože v tapeti, kolikor sem jih le dosegla s postelje, grizla sem nohte in neznansko mi je bilo dolgčas. Vstati pa nisem smela, dokler je spala Ti. Ko je zaškripala njena postelja, sem se oddahnila.

»Ani!«

Skočila sem pokoncu in hotela za njo v kuhinjo.

»Ani!« me je poklical stric.

Prosim?

»Stopi sem k meni!«

Stopila sem k postelji.

»Pojdi v kuhinjo in vprašaj mamo, če je kava pripravljena. In lepo jo pokliči. Mamica ji reci. Glej, tako si to želi. Saj ti je vseeno.

»Boš rekla?« me je prijel za roko.

Zamigljalo mi je pred očmi.

»Boš?«

Bom.

Počasi sem se obrnila in oddrsala v copatih do vrat. Malo sem morala postati. Mislila sem, da mi bo počilo srce. Prijela sem za kljuko in se zaletela v kuhinjo:

Mamica, ali je kava pripravljena?

Sive oči so se večale in mamica je strmela, strmela.

Meni je bilo kot da sem prinesla veliko žrtev in da moram biti zato poplačana. Čakala sem, da se bo nekaj zgodilo. Morda me za to ime ženska objame, da mi bo enkrat vsaj malo tako, kot mi je bilo včasih doma. Doma! Grenkosladko mi je bilo ob tej misli.

Mamica pa je strmela. Naenkrat se je zdrznila, kot da mi ne sme pokazati začudenja. Kot bi se nič ne zgodilo, je prav vsakdanje rekla:

»Pojdi v sobo in reci: Papa, kava te čaka!«

Zdelo se mi je, da sem nekaj izgubila. Mehanično sem se vrnila v sobo in povedala brez vsake teže stavek:

Papa, kava te čaka.

Striček me je pogladil zato po laseh:

»Pridna si, tako je prav.«

Dobro sem vedela, da mi odslej nikoli več ne bo težko poklicati. Vedela sem pa tudi prav tako dobro, da bo ime mamica samo ime, ki ga pokličemo, da se ozre človek.

Tisto popoldne nisem pila kave. Mamica in papa sta začudeno gledala vame, a nobeden od njiju ni razumel.

(Dalje prihodnjič.)

G. M.

BISER SPOMINOV

V mojem srcu je zažarela luč. Materin obraz mi je stopil živo pred oči. Materine roke so me lahno objele, njena beseda zašustela v moje uho in njena ljubezen prevzela moje srce.

Vstala je moja mladost in v njej je zablestel dan, ko sem prvič gledal materin obraz nad seboj. Nebeški smehlaj je objel mojo dušo, ko sem otroško ljubezen izlil v materino srce.

Od tedaj si bila moja luč, radost, tolažba, moja ljubezen, mati! Z biseri svoje ljubezni, s cvetjem trpljenja in žrtev si posipala mojo pomladno pot. Z menoj si delila gorjé, z menoj točila solzé, z menoj križ nosila, upala in ljubila.

Drugi so me obsojali, ti si me zagovarjala; drugi teptali, ti si me dvigala, drugi v temo zapeljevali, ti si me junaško reševala in prižigala luč na temno pot.

Kaj imajo ljudje lepega, kar nisi imela ti? Kdo je bil tako usmiljen kakor ti? Kdo tako dober, poln miline in pristrčnosti kakor ti? Kdo mi je daroval več ko ti, mati, ki si mi prižigala luč življenja? Kdo me je ljubil bolj ko ti, mati, ki si ugašala, da si meni življenje ohranjala.

Zahvaljena, mati, za luč življenja, za bisere vere in ljubezni božje, za pesem domače besede, za solzé in tihe žrtve, za tvojo molitev in tvoj blagoslov!

Iva Bajčeva:

MOJE ŽELJE

Samo še enkrat bi videla rada tebe, o mati!

Samo še enkrat čula tvoj glas.

Samo še enkrat bi videla rada sijaj tvojih oči.

Samo še enkrat tvoj mili obraz.

Še enkrat bi rada na tvojem se srcu spočila, o mati, čula utrip tvojega srca.

Samo še enkrat v tvojem objemu bi sladko zaspala, o mati.

In samo še en tvoj materinski poljub želi si tvoj zapuščeni otrok.

Umiram od tuge v samoti.

Razveselila bi me le ti, mati, ko položila na čelo bi tvojo roko.

In dihnila v dušo materinski blagoslov.

Posijalo bi sonce, kakršnega sedaj nima nebo, in duša bi moja splamtela tja gori, na večno nebo.

† *Tilka Lamprechtova - Dušica:*

BELE VRTNICE

(Nadaljevanje.)

»Ah, kaj mislila, mislila, hotela . . .«

Zaloputnil je vrata in odšel po hodniku. Sestra je gledala za njim in majala z glavo. Kaj ga je pičilo, da je tak? Pa menda ni nova pacientinja vzrok njegove slabe volje, saj je vendar tako ljubezniva. Da je ravno ljubeznivost Vandina bila vzrok njegove slabe volje — tega sestra Irma ni mogla slutiti.

Nevoljen pa ni bil na Vando, nego sam nase. Hudoval se je nad svojo mehkobo, imenoval sam sebe neznačajneža, slabiča. Zdelo se mu je, da je postal nezvest sam sebi in svojim načelom. Najprej

je sklenil, kolikor mogoče izogibati se je, a je takoj uvidel, da to ne pojde. Ako jo hoče zdraviti — in to bo zdaj pač moral — jo mora opazovati, mora biti v dnevnem stiku z njo. Tudi je čutil, da bi tisto izogibanje samo povečalo hrepenenje po njej. Ne, — nalašč bo šel še velikokrat k njej; nevarnost in skušnjava izgubita svojo moč, ako ju spoznamo in se jima postavimo drzno nasproti.

Odločno je odprl vrata v sobo št. 10. V sobi je bilo tako tiho, kot da ni v njej živega bitja. Pa ga je vendar pozdravil s postelje prijeten glas:

»Dobro jutro, gospod asistent!«

»Dobro jutro — mala? Kako je?«

»Hvala, dobro.«

»Ali je strah že minil?«

»Je.«

»Prav. — Potem lahko nadaljujemo. Poskusil vas bom zdraviti s takozvanim »Pneumathorax-om«. Takoj danes pričnemo, če vam je prav?«

»Kakor uvidite, gospod asistent.«

»Potrebno je; zato se ne vznemirjajte, ni tako hudo.«

»Ne bojim se. Ženska se ne sme bati trpljenja, najmanj telesnega trpljenja.«

»Da, v trpljenju ste ženske včasih junaške, vselej pa ne.«

Pokimal je z glavo v pozdrav in odšel. Kmalu so prišli strežniki z nosilnico in jo odnesli v laboratorij. Ob operacijski mizi je že čakal asistent in sestra. Položili so jo na operacijsko mizo. Asistent je nataknil rokavice iz kavčuka in se pripravil.

»Ali se kaj bojite?« je vprašal.

»Ne!« je odvrnila Vanda tiho, a odločno.

»Imate prav.«

Resno se je lotil dela. Globoko se je zadržala igla v mlado telo, med rebra. Vanda je stisnila ustnice, ker ni hotela izdati bolečine, ki je kmalu minila. Pritrdil je na dolgo iglo gumijasto cev in jo spojil z aparatom. Nato je sedel na visok stol ob mizi, položil roko na rebra in pazil na njeno dihanje. Od časa do časa je polglasno izrekel kako številko 20 - 30 - 50 - 80 - 100 - 150 - 200 . . . Izprva ni ničesar čutila. Polagoma pa je jela množina vdihanega zraka pritisniti na pljuča in imela je občutek, da ji bo zdaj, zdaj zmanjkalo sape.

»Ali že kaj čutite?« jo je vprašal čez nekaj časa.

»Da, — nekaj me tišči, zelo tišči v prsih.«

Izvlekel je iglo in položil prst na komaj vidno ranico. Sestra je položila na rano sterilno tenčico in povrhu prilepila obliž. Nato je pozvonila. Prišli so spet strežniki z nosilnico in jo odnesli v sobo nazaj. Bila je tako utrujena, da je takoj zaprla oči in zaspala. Nič ni slišala, ko je čez pol ure vstopil asistent, ugotovil bitje žile in zapisal zdravila. Stal je nekaj časa ob njej, opazoval menjajočo se barvo lic, nato je tiho, kot je prišel, spet odšel.

Tudi čez dan je večkrat pogledal k njej. Ko se je naspala, se je počutila bolje. Rada bi mu bila to povedala. Pa ji je položil roko na usta:

»Tiho, gospodična Vanda, govorjenje škoduje.« Sedel je dolgo ob njej in jo s skrbjo opazoval. Vajen je bil gledati tuje bolečine, a vendar mu je bilo hudo, če je v Vandinem obrazu zasledil bolečino. Veliko vprašanj je prinesel molk bolniške sobe. Ali mu bo uspelo — rešiti to dekle, — ali pa bo podleglo? Nekaj nejasnega v njem je prosilo: Ne sme umreti; — a iz polteme se je rogal drug glas: »Zakaj ne sme? Kaj je ona tebi? Kaj tebe briga, če umrje? «

»Briga me, ker sem zdravnik«, je ugovarjal. Iz teme se je pa rogalo dalje: »Zdravnik? Tudi drugim si bil zdravnik; zakaj bi ravno njo rad rešil?« In nevede, kaj govori je šepetal: »Ker jo ljubim!« Zdrznil se je in rekel odločno: »Ne, ne ljubim je, nočem je ljubiti.« Pa se je še rogalo iz teme: »Nočem? Kdo vpraša, — če hočeš? Saj moraš, moraš, moraš. . .« Nič več ni poslušal tega glasu. Njegove misli so se bavile s smrtjo, z njeno strašno veličino, z njeno skrivnostno močjo. Kaj je človek, kaj njegovo nepopolno znanje proti tem silam? Nič — in manj kot nič.

Temno je bilo v sobici, temno v njegovi duši. Pa je prisijal svetel, sončni žarek v to temo! Spomin otroške vere in zaupanja v neskončno dobrega, vsemogočnega Boga. Oprijel se je te misli, kakor se potapljajoči oprime sleherne bilke. Iz dna duše je privrela molitev, se združila z vero in zaupanjem in posvečena z boljo hitela v nebo — pred prestol božjega usmiljenja.

Drugo jutro je Vanda pozdravila asistenta z veselim nasmehom. Tedaj je čutil, da ni molil zaman.

»Kako je, — mala?«

»Hvala, — dobro se počutim.«

»Ste kaj spali nocoj?«

»Sem in — sanjala sem tudi.«

»Sanjali?! No, dekleta tako vedno sanjate, ali pa sanjarite.«

»Zakaj bi ne? Sanje nam nudijo v izobilju vsega, kar nam jemlje življenje. Sanje nas dvigajo v lep, skrivnostni svet, v nebo idealov . . . «

»In kako lepo je s teh nebes pasti spet nazaj na zemljo?!«

»No, včasih se sanje tudi potem še nadaljujejo. N. pr. moje.«

»Torej ste o bolnišnici sanjali?«

»Da in o . . . «

»O kom? — Ali ste morda sanjali o meni?«

»Prav o Vas . . . «

»Kaj lepega, — dobrega?«

»Če vas zanimajo »ženske sanje«, sedite semkaj in poslušajte.«

»Ženske sanje me nič ne zanimajo, — a kaj ste vi sanjali, — bi vseeno rad slišal.«

Čisto proti volji mu je to ušlo. Vgriznil bi se bil najraje za te besedice v jezik. Ali niso bile potrdilo, da mu je Vanda več ko druge? A sedaj ni kazalo drugega kakor vsesti se in — poslušati. Sedel je na stol in Vanda je začela:

»Moje sanje imajo gotovo globlji pomen. Le poslušajte! Stopala sem po ozki brvi čez široko in globoko vodo. Brv pa se je majala in to vedno bolj. Pod menoj se je zibalo globoko valovje; vrtelo se mi je v glavi, ko sem gledala pošastne vrtince pod seboj. Slabele so mi moči, zavest in hladnokrvnost me je zapuščala. Naenkrat mi je zmanjkalo tal, noge so se pogreznile v mrzlo vodo, — omahnila sem.«

Vanda je pripovedovala tako živo, kakor da zre, ali bolje rečeno, kakor da doživlja ponovno grozopolno pot in ob zadnjih besedah je zaprla oči kakor utopljenec, ki ve, da zanj ni več rešitve. In čudo! Resni, trezno misleči zdravnik, ki ni verjel v sanje, je čutil z njo vred. Rahlo se je dotaknil njene roke, ki je ležala na odeji in jo pobožal, kakor bi jo hotel tolažiti in pomiriti. Ta dotik je pregnal z njenega obraza izraz groze, pogledala ga je s svojimi modrimi očmi in se nasmehnila.

»Kakor sedaj, tako je bilo tudi v sanjah. Močna, a vendar mehka roka me je prijela, me dvignila iz valovja in me varno peljala po ozki, majajoči se brvi. Šele na obali sem se toliko zavedla, da sem si mogla ogledati rešitelja. Ali naj ga vam opišem?«

Vprašujoče in nagajivo je uprla vanj svoj pogled. Slutil je, da bo sedajle slišal opis lastne osebe. To je zapeljivo. Kajti, — kateri

moški ne sliši rad opis lastne osebnosti iz deklinških ust? Tudi Drago je bil v tem hipu radoveden. Pritrdil je, Vanda pa je nadaljevala:

»Bil je srednje velik, kostanjevih las. — Imel je visoko čelo, raven grški nos, temne oči, — skratka, čeden in prikupljiv mladec.«

Drago je bil v očitni zadregi, a Vanda je, ne meneč se za to, nadaljevala:

»Najbolj čudno je, da je moj rešitelj na las podoben junaku mojih sanj.«

»A tako! No, potem je umljivo, da vas je rešil, če ga že dolgo obožujete.«

»Da,« je potrdila zamišljeno, moj junak je res nekaj več, ko navadna v domišljiji naslikana oseba.

»Ker vas je rešil iz valovja?« se je smejal asistent.

»Ne — ampak . . . Čakajte, povem vam do konca svojo povest. Ko sem na obali spoznala svojega rešitelja, sem se mu zahvalila in ga vprašala, če gre z menoj, kajti pred nama se je razprostirala cve-toča ravan. Nekoliko je pomislil; na njegovem licu sem opazila, da se bori sam s seboj. Naenkrat pa se je odločil. Podal mi je roko in dejal toplo in vendar nekako hladno: Moja dolžnost je, — da ostanem tukaj. Obljubil sem to sam sebi. — Moja življenjska naloga je, da dvigam in rešujem potapljajoče.« Nato se je obrnil proč, — jaz pa sem ostala sama. To je vse.«

Oba sta molčala in se zamislila. Vsak je mislil svoje, a zelo podobne so bile njune misli. Mislila sta drug na drugega. Da je voda pomenila bolezen in da jo je iz nje rešil njen junak, — to je bilo lepo in verjetno. Ampak to da bi ne hotel z njo čez cvetno ravan, ni umela in ni hotela umeti.

Kakor bi čutil, da Vanda zaman rešuje ta zadnji del sanj, je vprašal Drago polglasno:

»Gospodična Vanda! Recite, ali ste obsojali rešitelja?«

Uprla je vanj začuden, vprašujoč pogled, — nato pa pomi-slila.

»Ne!« je rekla resno. Oddahnil se je in že je hotel nekaj reči. Pa se je premislil. Pogledal je na uro, hitro vstal in s pripombo: »Moram v ambulanco,« hitro odšel.

V Vandinem pogledu, ki ga je spremljal do vrat, se je začu-denje in vprašanje še poglobilo.

Asistent Drago pa se je zaprl v svojo sobo, in se iznova zamislil. Stal je pred velikim vprašanjem, čigar rešitev je pomenila življenjsko

srečo, ali nje izgubo. Da je rešitev tega vprašanja istega pomena tudi za Vando, na to ni niti pomislil. Ni si priznal, da ljubi Vando, le v tem je bil gotov, da mora ostati zvest sam sebi, svojim načelom. — Njene sanje naj bodo resnica. Zdravil jo bo in vse poizkusil, da jo reši. Ko pa bo rešena in zdrava, jo bo spet poslal nazaj v življenje — na cvetočo ravan, naj si tam poišče srečo. On pa bo delal — delal . . .

S tem sklepom je odšel v laboratorij in se z vnemo lotil dela. Tako je pozabil na vse, tudi na Vando. Spomnil se je je šele zvečer, ko je bil čas pregleda. Vesel je bil, da ga vsaj med delom ne motijo misli nanjo. Zato ji bo sedaj posvetil nekaj trenutkov. Začel je pregled tako, da je prišla Vandina sobica zadnja na vrsto. Tako je imel potem prost čas in se je lahko dalje pomudil.

Našel je Vando nenavadno resno in zamišljeno.

»Na kaj mislite, — gospodična Vanda?« je vprašal.

»Na kaj? Nadaljujem sanje.«

»Kako? Ali ni bil že konec?«

»Ko me je moj rešitelj zapustil — hočete reči! Ne še ni bil. Tu se pravzaprav šele začne veliko in važno vprašanje, — kako bi jaz sprejela to poslovitev in kaj bi naredila potem.

»To so vendar bile samo sanje.«

»Ne to je resnično življenje.«

»Ne razumem vas. Kaj vendar mislite?«

»Ali pojdem srečno čez cvetno poljano, ali pa — ostanem sama, da usahnem kakor cvetlica brez sonca v najlepši pomladi. Samo to je mogoče. Usodo mojega življenja imate v rokah vi.«

»In Bog«, odgovori asistent. »Vera je naša luč«

»Da, vera, vera v Boga in v dobre ljudi,« je zašepetala Vanda.

Zaprla je oči. Asistent pa je stal ob postelji in jo gledal. Bila je tako lepa, tako očarljiva, vsaka njena poteza se mu je zdela kot nema prošnja: živeti — živeti v zdravju in sreči. Ponovil je svoj sklep: vse storiti, kar je mogoče in še več ko mogoče. Za življenje in srečo je ustvarjeno to bitje. — »In zate« je pristavil glas srca. Asistent ga je preslišal.

(Dalje prihodnjič.)

*

MATERI

O mati! Zakaj si me tako zgodaj zapustila? Tvoje sedmo dete sem bila. Kmalu po mojem rojstvu si za vedno zaprla ljubeče oči. Zakaj, o zakaj?

Morda zato, da bi ne videla gorja svojega najmanjšega otroka? Nikakor ne! Drug odgovor mi daje srce. Mati je ljubezen in žrtev. Gotovo, prav gotovo želiš trpeti z menoj, o mati. Ob mojih vzdihih zdihuješ tudi ti in prosiš Vsemogočnega usmiljenja.

Počivaj v miru, draga mati! Naj trpim zdaj sama, saj si dovolj trpela tedaj, ko si mi dala življenje. Že dvajsetkrat se je vigred povrnila s svojo krasoto, odkar si odšla od nas. Ti pa se ne vračaš več, da bi nas napajala s svojo ljubeznijo. Jaz sem pa vendar vsak dan pri tebi. Radostno te vprašujem: Kako ti je, česa želiš? Ti mi pa z materinsko besedo odgovarjaš: Drago dete, zase ničesar ne želim, le tebi naj bo dobro.

Kako sladko je misliti náte. Že samo beseda mati mi z radostjo napaja srce. Tvoj poklic, poln blagoslova, in vzgojo moje pomladi je prevzela druga mati; toda njena ljubezen ni mogla nadomestiti tvoje. Ob njej sem vsak dan mislila nate, klicala v spomin tvoj obraz in vso lepoto tvoje duše. O zakaj si me že zapustila tedaj, ko še niso razločevale moje oči obraz od obraza, srce od srca.

Prosim te, mati, pridi v duhu k meni! Razodeni se mi, blagoslovi me in napoji v oni materini ljubezni, ki mi je ne more dati nobeno drugo bitje na zemlji. Rada bi te enkrat videla, spoznala in v otroški ljubzni objela!

Ž E N A I N D E L O

R. Smersu:

PRAVICE OB PORODU

V zadnji Vigredi smo si ogledali določila, ki ob porodu ščitijo *nameščenko*. Danes pa si hočemo ogledati določila, ki ščitijo *delavko*. Ta določila so zelo važna in svetujemo našim delavkam, naj jih pazno prečitajo.

O zaščiti delavk pred porodom in po porodu govorita obrtni zakon in zakon o zaščiti delavcev.

Obrtni zakon govori v § 236 o odpustni in odpovedni zaščiti.

Odpustna zaščita. Radi nosnosti ali poroda delodajalec ne sme delavke odpustiti, pa naj bo to zakonska ali nezakonska mati. Nosnost in porod ne tvorita nikdar važnega razloga za odpust.

Odpovedna zaščita. Če odpove delodajalec službeno razmerje v času šest tednov pred ali šest tednov po porodu, ne preстане službeno razmerje v nobenem primeru preje, nego šest tednov po porodu. To se pravi, da se delavki ne more odpovedati

službe 6 tednov pred porodom in 6 tednov po porodu. Pred to dobo in po tej dobi pa velja seveda navadna 14 dnevna odpoved.

Posebno določilo ima zakon o zaščiti dela, ki pravi: Ženam porodnicam je prepovedano vsako delo za čas dveh mesecev pred porodom in dveh mesecev po porodu. To določilo se pa skoraj nikjer ne izvaja in to iz tega razloga, ker so pogoji za doseg porodniških podpor od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev tako težki, da jih izpolnjuje le malokatera delavka. (Podpore ob porodu si bomo prihodnjič ogledali.) In ker se brez plače in brez podpore ne da živeti, so naše delavke-matere prisiljene pred porodom čim dalje delati in po porodu čimpreje začeti z delom. To je še nerešeno vprašanje v naši socialno-zaščitni zakonodaji, kajti, če nekomu prepovem delati, mu moram za ta čas omogočiti vsaj take dohodke, kot bi jih imel, če bi delal.

Nadalje določa § 24. zakona o zaščiti delavcev, da morajo lastniki podjetij omogočiti ženam materam, da *o pravem času doje svojo deco*. V ta namen mora vsak lastnik podjetja dovoljevati materam, ki same doje svojo deco, poleg rednega odmora tudi poseben odmor za dojenje njih dece, in sicer: 1.) če je dete v materinem stanovanju — do 30 minut na vsakih 4 do 5 ur dela; 2.) če je dete v dečjem zavetišču podjetja, kjer mati dela 15 minut na vsakih 4 ali 5 ur dela. Zaradi teh odmorov se nikakor ne sme dotičnim materam skrajšati redni odmor ali prikrajševati njih plača.

Glede plače moramo omeniti še to, da ima delavka po najmanj 14 dnevni zaposlitvi pravico, ako zapusti delo po gornjih določitih, še do enotedenske plače. V primeru odpovedi v času 6 tednov pred in 6 tednov po porodu pa ima pravico do polne plače za ves ta čas.

Ti predpisi veljajo za vse delavke, ki so zaposlene v obrtnih, industrijskih, trgovskih prometnih, rudarskih in tem podobnih podjetjih.

NOV POSELSKI RED.

V ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje izdelujejo nov poselski red, ki naj bi veljal za vso državo in nadomestil sedanja določila.

Za naše kraje ne pomeni ta osnutek ničesar novega, deloma celo okrnjuje doseganje pridobitve. Pač pa pomeni ta osnutek velik napredek za južne kraje naše države, kjer razmerje med posli in delodajalci še ni urejeno in trpi zato služinčad čisto težko škodo.

Po osnutku je podlaga službenega razmerja pogodba, ki more biti pismena ali ustmena. Mezdo mora dobiti posel do 5. v mesecu; mezde se plačujejo za nazaj. Poslu se ne sme nalagati delo, ki bi bilo zdravju škodljivo in nevarno za življenje. Delovni čas traja od 6 zjutraj do 9 zvečer.

Za vsako škodo mora posel dati delodajalcu odškodnino, kar pa je vsekakor zelo kruto določilo. Marsikdaj se škoda ne pripeti po nemarnosti in nerodnosti, ampak zgolj po nesreči ali zaradi slabih naprav i. t. d. V takih primerih bi pa vendar bilo krivično naprtiti poslu vso škodo.

Obiskov posli v gospodarjevi hiši ne smejo sprejemati. Odpovedni rok je štirinajstdneven. Postrežnica pa lahko zapusti službo takoj. Brez odpovednega roka sme tedaj odpustiti gospodar služkinjo, ki ni sposobna za prevzeto delo, ali ako je okužena. Pa tudi posel more brez odpovedi zapustiti službo, če delodajalec z njim grdo ravna ali zahteva od njega protizakonita dejanja ali ako je služkinja izpostavljena nadlegovanju moških članov družine in ako redno ne dobiva plače.

Vsako drugo nedeljo morajo posli dobiti peturni nepretrgani odmor. Po dveh letih službe ima posel pravico vsako leto do nepretrganega enotedenskega dopusta. V tem času gre poleg redne plače še polmesečna plača za hrano, ki jo mora dobiti pred nastopom dopusta. Po 10. letih službe pripada poslu odpravnina v višini četrte letne plače. Odpravnina naraste za 5% za vsako nadaljno polno leto službe, dokler ne doseže višine enoletne plače.

Seveda je to samo osnutek. Kaj bo prinesel zakon, to bomo šele videli.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Pogrebna. A. C. iz M. vprašuje: Ali imam pravico zahtevati od Okrožnega urada, da mi povrne stroške, ki so mi nastali ob smrti mojega sina? Sin je bil namreč več let zavarovan pri Okrožnem uradu in je mene preživljal.

Odgovor: Rodbinski član, ki nima dohodkov, a živi z zavarovancem v istem gospodarstvu ima ob smrti zavarovanca pravico do pogrebnine in sicer v tridesetkratnem znesku zavarovane mezde. Pogrebna se izplača zakonskemu drugu, ako pa tega ni, rodbinskim članom. Ako so poskrbeli za pogreb drugi, se morajo dotičnim osebam povrniti dejanski stroški od vsote pogrebnine. Za člana, ki je izčrpal bolezenske podpore po tem zakonu, se plača pogrebna samo, ako je nastopila smrt kot posledica bolezni, za katero je dobival podporo in ako je nastopila v 2 letih od tedaj, ko je prestala podpora.

Kavcije. Z. L. iz V. vprašuje: Ali sme delodajalec zahtevati ob nastopu službe kavcijo? Kdaj se sme zahtevati povračilo te kavcije?

Odgovor: Delodajalec sme zahtevati kavcijo. Kavcija je namreč jamstvo za škodo, ki bi jo v službi zakrivil. Žalibog, da pri nas ni določila — kot to velja na Čehoslovaškem —, da se mora kavcija položiti pri sodišču in se delodajalcu ne sme dati na roko. Povračilo kavcije se sme zahtevati ob razvezi službenega razmerja oziroma, kakor se glasi pogodba med delodajalcem in delojemalcem (delavcem ali nameščencem.) Delojemalec pa sme zahtevati, da se kavcija položi pri sodišču, ko službeno razmerje prestane ali ko zahteva delodajalec naknadno povzročene škode.

Predpisi za nameščenke. T. R. iz Lj. vprašuje: Kje se nahajajo predpisi za zasebne nameščenke in kje so ti predpisi razloženi?

Odgovor: Predpisi za zasebne in trgovske nameščenke se nahajajo v obrtnem zakonu, v zakonu o zaščiti delavcev, v zakonu o pokojninskem zavarovanju nameščenov, v zakonu o zavarovanju delavcev in nekaterih drugih zakonitih določilih. Delno razlago obrtnega zakona je izdal sodnik dr. Stojan Bajič pod naslovom: Delavsko in nameščensko pravo. Prav dobre članke iz najrazličnejših panog nameščenskega prava prinaša mesečnik »Bodočnost« glasilu katoliških zasebnih in trgovskih nameščenov (uprava v Ljubljani, Miklošičeva c. 6.)

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

Fani Kojičeva:

SPOZNAVJE

Spoznanje! Koliko manj bridkosti bi ranilo moje srce, ko bi te nikdar ne doživela! Kakšno je to spoznanje? me vprašujete, sestre. Moglo bi biti to spoznanje doživetje sreče, ljubezen ali dovršena pot do najvišjega cilja. Toda, ne! Moje spoznanje je vsemu temu nasprotno.

Zdi se mi, da sem storila prvi korak v življenje tedaj, ko sem šla v službo k tujim ljudem. Vse moje prejšnje življenje je bilo podobno življenju otroka, ki

se še ni rodil; ude ima, zdravje in zmožnosti živega človeka, pa vendar živi brez lastne volje, brez truda in bojev.

Od takrat do danes se je moje življenje zelo spremenilo. Že prvi korak v življenju, ki sem ga omenila, je prinesel moji-še čisti duši mnogo grenkega spoznanja, prevar in strašno plačilo za čisto ljubezen. Moja neskušenosť in naivnosť je povzročila vse poznejše padce. V preprostosti svoje mlade duše, ki mi jo je podarila krščanska vzgoja kmečke matere, sem prav do takrat mislila, da je vsak človek resnicoljuben, da ni v nikomur ne laži ne zvijače. Zato nisem opazila nobene nevarnosťi na svoji prvi poti v življenje. Ponosna sem bila na to, ko sem prvič smela srečati gosposkim in bogatim ljudem, to tem bolj, ker sem sama bila revna.

Preveliko spoštovanje, ki sem ga do vseh višjih oseb gojila v svojem srcu, je polagoma rodilo v mojih očeh zaslepljenost. Mislila sem, da mora biti vse prav, kar ti izobraženi ljudje govoré, da moram tudi jaz tako živeti, kakor oni žive.

Moji gospodarji niso hodili v cerkev. Nobene božje zapovedi niso poznali. Nečisti greh so imenovali zahtevo narave. Kakor so sami živeli, tako so hoteli, da živi tudi njihova družina. Večkrat se je oglasila vest: Kaj bo, če ne boš hodila v cerkev? Toda polagoma je ugasnila v mojem srcu tudi ta luč. Ker sem se v začetku sramežljivo branila razuzdanih zapeljivcev, ki so bili v hiši kakor nalašč nastavljene zanke za vsako dekle, ki je prišlo tja, sem dobila od svoje gospodinje rezek opomin: Še ponosni bi morali biti, da vas kdo izmed takih gospodov sploh pogleda. Zelo me je bolelo to ponižanje. Moja pot življenja je šla navzdol, globlje in globlje. Ni bilo človeka-rešitelja, da bi me opozoril na prepad, v katerega se je pogrezala pot mojega mladega življenja.

Po enem letu in pol sem zapustila to službo. Posledice slabih zgledov in razuzdanega govorjenja so bile strašne . . .

Od tedaj do danes je preteklo že mnogo dni, vendar žari to v mojem spominu kakor včerajšnji dan.

Ko sem stopila v novo službo, so se množile nevarnosťi in grešne priložnosťi okoli mene, kakor muhe okoli odprte rane. Potem pa se je zgodilo z menoj nekaj velikega — strašnega . . .

S prezirljivimi pogledi so me začeli spremljati ljudje, zaničljive besede so padale za menoj. Toda teh ljudi nisem obsojala, ker sem mislila, da opravičeno z menoj tako ravnajo. Oduščala sem jim. Toda enemu izmed teh nisem mogla odpustiti, — neka neznana sila se je protivila temu, — njemu, ki je povzročil moj padeč, mojo nesrečo in sramoto. Prej toliko sladkih besed, toliko obljub, celo priseganja, da mi bo stal vedno ob strani, — v sreči in nesreči; po tem dogodku pa tako strašna sprememba. Vsakega slučajnega srečanja z menoj se je izognil v najbližnjem ovinku. Iz njegovih ust nisem slišala nobene besede več. Ob tem groznem doživetju so se široko odprle moje oči. Zagledala sem pred seboj ono strašno spoznanje. Grenki, v holest in solzé so bili potopljeni tisti dnevi.

On pa, ki je vseveden, usmiljen in dober, me je še čakal s svojo milosťjo. Strašno prepričanje, kam pride dekle, če posluša lažnive preroke, me je zmudrilo, toda v duši je ostala bridkosť. Kam pa zdaj?

Tedaj mi je Bog dal milosť, da sem prišla med dobre tovarišice. Spoznale so, da obupujem. Zasmilila sem se jim. Skušale so me potolažiti in dvigniti. Posrečilo

se jim je, da so me s svojimi dobrimi zgledi pridobile. Sledila sem jim. Začela sem se spet udeleževati sv. maše in prejemati sv. zakramente. Mir se je polagoma vračal v mojo dušo. Grenko spoznanje pa mi je dalo to, da nisem več verovala in upala v ljudi, celo v take ne, ki bi to zaslužili.

Zdaj zaupam samo v Njega, ki je govoril: Jaz sem pot, resnica in življenje. V moji duši je spet mir, ki ga svet ne more dati. Globoko doumevam zdihljaj: Daj mi, Gospod, ljubezni do sebe in svojo milost, bogat bom zadosti in ne bom prosil ničesar drugega več.

Resnično, bogato je zdaj moje srce. Še služim kruh pri tujih ljudeh sebi in bitju, ki sem mu dala v bridkosti spoznanja življenje; toda temelj moje življenjske sreče je zdaj trden. Utrdil se je v grenkih preskušnjah spoznanja.

I Z N A Š I H K R O G O V

Dekliška zveza Škale pri Velenju. Čeprav je zima, se še vedno veselo gibljemo. Vsako drugo nedeljo se zbiramo v društveni sobi in poslušamo, kaj nam članice povejo.

Novembra je nastopila članica Deberšekova Cilka in nas je presenetila z lepim govorom. Nič ne škodi, če ga tudi po svetu čitajo.

Tako se glasi:

Pozdravljene, sestre!

Neki čuden nemir stisne človeku srce, ko okrog nas umira narava. Trudno se sklanja drevje pod težo mokrih kapelj in zdi se, da v teh ogromnih sklonjenih drevvesih ihti tisoč človeških življenj, obteženih s kruto usodo. Kakor starci izmозgani in uveli samevajo po vrhovih veličastni topoli, zasanjani v svoje misli. Pozne kizanteme so, kakor od boli premagan človek, ki žaluje na grobu dragega, omahnile po trudni zemlji. In nebo, kakor da ga boli to umiranje cvetoče narave, je zagrnilo svoj sinji obraz v ogromno solzo in jo skrilo v blede in mokro meglo. Tako je v jeseni, ko umira narava. Dekleta, ki čutimo z živo dušo, ne moremo preko tega umiranja sicer neživega telesa narave, da nas ne bi zajela misel o naši lastni usodi. Kako nerad človek poleti, ko ga mehko božajo topli sončni žarki in so naši virtovi polni najlepših cvetk, misli na pusto in neprijazno jesen brez sončnega smehljaja in ljubljenih rož. In vendar neizogibni tok časa nas pripelje in izroči z vsemi našimi

sanjami v otožne misli jesenskega umiranja. Tudi leta naše dekliške dobe se bodo enkrat nagnila h kraju, starost bo izpila naše polno in zdravo telo. Toda iz tega zahajajočega življenja pa klije večna pomlad duše. To je tolažilna skrivnost: telo gre nasproti umirajoči jeseni, istočasno se pa duša pomika k večni pomladi. Pogledjmo svet, ta živo utripajoči cvet v Stvarnikovih rokah. Vedno čist in neomadeževan, kakor je ustvarjen, služi namenu, ki ga je zamislil njegov Stvarnik. Sonce, to velikansko ognjeno srce ne neha greti s svojimi žarki našo zemljo, da cvete in rodi sad. Zlate zvezde na nebu, nežno cvetje na zemlji govori o njem, o soncu, Ne moremo drugače, da nam srce v neskončni hvaležnosti vzklikne: Kako lepo je vse to, kar si Ti ustvaril, o Bog!« Kako lepa je potem človeška duša, ki ji je Bog utisnil pečat najvišje in najdražje umetnosti vsega tega, kar je ustvaril. Dekleta! Ali nas ne prekaša dostikrat mrtva narava? Od cvetlic spomladi pa do zlatega zorenja poleti raste in zori ter se pripravlja na bogato jesen. Kolikokrat pa se me spomnimo na jesen našega življenja? Na oni veliki dan, ko bo naše samo to, kar je dobrega in plemenitega? Dekleta! Nam vsem naj bo mladost čas rasti in zorenja v duhovno bogastvo, da bo jesen našega življenja dovršena pesem Njega ljubeče in vdane duše!

Skoplje. Sveti večer slovenskih deklet v tujini. Zbrale smo se pri prijateljici Karolini, da pri njej počakamo polnočnice.

V kotu v njeni sobici stoje na mizi preproste jaslice. Dve smrekovi veji se sklanjata nad mali betlehemski hlevček. Okoli so razpostavljene ovčke in pastirji, z vrha veje se ziblje nad hlevčkom angel, ki označja mir, ki ga je nocoj prineslo božje Detece. Skromne a vendar tako ljubke in ganljive so te naše skupne jaslice v tem tujem, pravoslavnem mestu. Tudi citre imamo. Vešča roka Karolinina izvablja iz strun nežne melodije one prelepe svetonočne »Prišla je lepa sveta noč«! Z občutkom poslušamo, a naši spomini, naše misli so odhitele tja daleč domov v rojstne vasi, v domače hiše. Kaj delajo zdaj naši dragi? Vse tišje postajajo glasovi citer, misli pa romajo vse dalje in dalje. Vem, Karolina, kam si se zamislila. Tja k sestri so odplavali spomini, kjer se v duhu raduješ v sredi njene družinice. Topel sv. večer je nocoj pri njih, poln miru in rajске sreče. In še naprej gredo tvoje misli, tja za cerkev k belemu spomeniku. Ata in mama — dragi — nikdar pozabljeni, ali Vam gori svečka nocoj — ko je sv. cečer?

In še v nekdanjo očetovo hišo, uhajajo spomini, žalostno se spajajo z ono znano — »zdaj vse minulo je — ker ni več moj ljubi, dragi dom«! O le iztoži se, draga ob teh spominih, božje Dete Te bo tolažilo nocoj! In ve drage prijateljice, ki skupaj delimo našo usodo, tudi Vam se čita na obrazih, da ste v duhu med svojimi dragimi, da z njimi obhajate blaženo božično razpoloženje. Spominjate se tistih srečnih božičev, ki ste jih preživljale doma, v zatišju mirnega doma, pod okriljem ljube mamice.

In jaz? O misli moje, kam ste odhitele? Nazaj v tiste presrečne čase, ko smo otroci z ljubo mamico in dobrim očetom prižgali sveče na božično jelko, in v polmraku zapeli vse najlepše pesmice v čast malemu Jezuščku. O časi zlati, kje ste? Leta so minula, val življenja me je zanesel v daljni svet. V duhu sem doma: vidim mamico, kako skrušena in trpeča, na vse drugo pozabljajoča, moli pred jaslicami za srečo svojih otrok, za te doma, še bolj za one, ki jih je usoda odpeljala po svetu. O le moli, draga mamica, in bodi blagoslovljena z vse te molitve! Nocoj je sv. večer in Dete bo uslišalo Tvoje prošnje.

Viktorija Rubinova

TI MAMICA MOJA!

Še ni dolgo od tega ko bila sem še otrok.
Brezskrbna kot metuljkov trop . . .
Sedaj pa me pot življenja navkreber pelja.
Čimbolj postaja trnjeva. Tema.
Ni zvezd ni sonca žarno svetlega.
Pred menoj bodočnost temna si,
Ni se jasno še oglasil klic bodočih dni.
Moja duša po sorodni duši beli hrepeni,
a nikjer odmeva ni.
Hud boj v duši mi besni.
Je kdo, ki v boju me krepi?
Da. To moja mati si.

Saj ti si mati moja, svečenica,
naš dom ti žrtvenik je.

Si mati mučenica.
kot vse slovenske mamice.

Zasé ne živiš

Le za druge
sama ti goriš,
da drugim pot svetliš.

Zato si svetnica.

če prej ne pa tedaj,

ko te zadnja pot na mirodvor peljá
Tedaj boš sestra moja vedela,
kaj Ti je bila Tvoja mamica.

Micka Krumpak

Miklič R.:

ŽRTEV PRIJETNIH VALOV.

Ob žuboreči reki sedita mati in hči. Kakor bliski se utrinjajo z valov sončni žarki in omamljajo. Vesela upira Vlastka pogled v zlateče valove, ki pritajeno šepetejo in jo vabijo v svoj razkošen objem. Radost žari mali na rdečih ličecih. Zadrhti sreče srce in zvonek glas se utrne v sončno lenost: »Mamica! Kako je lepo!« Pa spodrsne ji — že jo valovi strastno objamejo. Brž jo potegne mati iz vode. Vlastka zamisljeno pogleda mater in rahlo šepete.

»Saj je bilo . . . prijetno . . .«

Mati se zdrzne in pravi: »Da, a v svojih objemih nosijo smrt in hinavski bi te pogoltnili. In kaj bi mamica brez Vlastke?«

Jedko spoznanje varanja zaskeli malo. Pa se upre z vso sinjino velikih oči v materino oko in reče proseče: »Mamica. Pomiri te valove.«

»Vlasta! Ne . . . ne hodi . . .! Ostani . . .«

»Grem!«

»Svet je vabljev, a bolnik z nalezljivo boleznijo. . .«

»Ha-a! Pridiga.«

»Kaj bom . . . kaj bom brez — tebe . . . !
Vlasta!«

»Grem! Ne bom se več dolgočasila. Prijetnejšega življenja hočem!« in njeno telo se zaziblje v rahlem valčkovem ritmu.

Zaman so materine prošnje. Vlasta odhaja — odide v bučno strugo — veletok življenja. Balzam čistega ozračja, življenje sončne luči, blagoslovljeno kipenje zelenih livad — ha! Dolgočasno. Mogočna zabavišča, s parfuma nasičenim zrakom, z pestrobjnim obločnicami in temnimi parketi plesišča — to je višek . . . !

Mati sedi v naslonjaču: sama, skrušena. Tam . . . tam iz dalje, iz oblakov vonjajočih cigar pripravajo velike, sinje oči: »Mati . . . Umiri valove . . .«

Žalostno ječi zvon. Temen sprevod se plazi proti božjim gredicam . . . Obstane. Kratke molitve, nekaj vodenih solz in votlo zadoni padanje prsti na rakev, kakor tranke večnosti . . .

Iz gručeh odhajajočih se izlušči črna ženska postava in obstane ob zevajočem grobu. Njen obraz je moral biti lep. Velike, a motne oči so uprte v črni les. Naenkrat se postava zgane, krik se utrga iz prsi: »Mati! in se zgrudi: »Tvoja Vlastka je ogoljufana! Varana! — Valovi so jo pogoltnili. Mati! Slišiš mati?! Požrli . . . O mati, svet je ogljufan, današnje življenje laž! Ha-ha-ha laž!

Grozno je jeknil smeh v večerno drhte nje. Križi in spomeniki so se pripognili kakor, da pritrjujejo in obžalujejo Vlasto-utopljenko. Ona pa se zlekne ob grabu in v trpkost nasmehljanja ustna šepetaje:

»Mati umirjeni so valovi . . .

Drugi dan je blaznica uklenila v svoje žalostne zidove novo žrtev gladkih parketov in vonjavega ozračja in mehkih blazin.

Mati v grob, a hči v blaznico — žrtev valov!

— — —

Pošteno in delavno dekle, trgovsko izobraženo, išče službo kot pomočnica ter se tem potom vljudno obrača do vseh sester — Vigrednic, ako bi ji katera mogla poskrbeti primerno službo, ker se nahaja v veliki stiski. Cenjene odgovore poslati prosim pod »Hvaležna«. na Vigred Ljubljana.

MATI.

Mati! . . . Kako lepo zveni ta beseda, ta čudovita beseda . . . Mati! . . . Saj je v tem imenu izražena vsa ljubezen, vse trpljenje, vsa bridkost.

Mati! Kako neizmerno Te ljubim. Ti si mi edina, kateri lahko potožim svoje bridkosti in težave, ker vem da molčiš. Komu bom potožila tedaj, kadar tebe več ne bo, ko boš počivala pod mrzlo grudo, ko ne boš več slišala mojih vročih prošenj, ko bo tvoje srce mrzlo in nemo? O, mati tega si ne morem misliti! Ti me vodi in spremljaj skozi to težko življenje, ki je posuto z dehtečim cvetjem, a pod tem se skriva bodeče trnje.

Mati! Tvoja ljubezen je kakor pomlad, večno lepa, večno mlada in cvetoča, nikdar ne usahne. Kako te ljubim. Ti si mi najdražje na svetu. Pred teboj naj se skrijejo vsi zakladi zlata in srebra sveta.

Mi vsi, ki imamo pri sebi še ljubljeno mamico, oklenimo se je in privimo se k njenemu srcu! Njeno oko naj nam bo zvezda vodnica za pot v življenje!

V R O Ž N E M D O M U

F. G.:

ZA MATERINSKI DAN

Nekoč — tako se namreč začne vsaka pravljica —, ampak nekoč je bilo prav prav zares, da je bila tovarniška delavka Julka prav majhen otrok. Lesena bajta za vasjo je last njenega očeta; nikdar se ni bilo treba seliti iz stanovanja v stanovanje, nikdar niso imeli mati objokanih oči, ker bi jim gospodar zvišal najemnino.

»Hiša« v tisti bajti je bila vso zimo začuda gorka; pa ot,oci v kljub temu niso sedeli na klopi okrog mize, katera je vsa leta stala na istem mestu v kotu. Vso zimo — seveda, kadar niso bili v šoli ali pa na vaškem bregu — so se vsi gnetli na peči. Le včasih, kadar so mati vzeli v roke pratiko, takrat so se preselili izza peči na skrinjo ob peči. To je bila prava visoka šola, kadar so skupno pregledali pratiko! Vse velike praznike so znali poiskati sami; izmodrovali so za vsako poletje posebej, kakšni bodo pasji dnevi, kdaj se začno in kdaj končajo. Pozimi so jim mati povedali za vse mrzle godove; vedeli so kdaj je konec beraške in kdaj mine polovice kravje zime. Tako neizrečeno radi bi bili videli, kako sv. Rotija prinese rožice; mati so namreč vedno tako trdili, da jih prinese. Ves večer je imela njihova domišljija dovolj opravka z onim, ki ne časti sv. Jederte: povesod ga preganjajo miši; pa če bi se jim skrilo tja ali sem, miši ga najdejo in mu ne dajo pokoja. In še in še...

Morda prav radi mladostnih spominov Julka vsako leto kupi pratiko. In če so mati doma trdili, da se najboljše zastopijo nanjo, potem mora že res tako biti. Pa bi res človek ne verjel, kako prijetno je pregledovati stran za stranjo in se vdati spominom.

Šmaren v postu, praznik krščanskih mater! Kako naj se Julka ta dan zahvali svoji materi, osiveli starici v koči za vasjo? Sama je ostala v koči, zapeček je prazen; vsi otroci so se razkropili po svetu. Saj so dobri njeni otroci, Bog bodi zahvaljen! Obiskujejo jo, prinašajo priboljškov, pošiljajo denarja. Pa bi vendar mati rajši imela, da bi bili še vsi majhni in da bi morala z nepretrganim delom skrbeti za njihov vsakdanji kruhek. Vsaj pri sebi bi jih imela vedno!

Nekoč je bilo pač tako... Danes pa delavska mati šesttedenskega dojenčka odda v rejo, da more sama spet v tovarno po zaslužku. In trpi in gara dan za dnem in med delom misli samo na tisti kratki nedeljski popoldan, ko bo mogla k svojemu otroku: ali jo bo spoznal, ali bo razprostrl ročico v pozdrav, — ali pa se bo oklenil rednice in plašno gledal njo — tujko? Vsa ljubezen, ves znoj in vsi žulji delavske kakor vsake druge matere so le za otroka; pa se včasih vendar tako bridko sliši, ko potoži ena ali druga: »Saj bi človeku še nekaj zalegel denar, pa tako hitro mine mesec in je treba dati za otroka dvesto dinarjev. Ko bi le tega ne bilo!«

Možev zaslužek ne zadostuje; in kaj, če ga nekega dne odpuste ali da kdo zboli ali se pripeti kakšna druga velika sila; kako bi bilo brez vsakega prihranjenega dinarja? Dokler se more, morata zaslužiti oba; z dvema otrokoma se še prav lahko hodi na »ših«. Ampak plača je premajhna, da bi mogla oba otroka oddati v dnevno zavetišče; najmanj po pet dinarjev za vsakega zahtevajo, potem bi zaslužila komaj za otroke. — Zato so večji otroci v delavski ulici prepuščeni kar sami sebi in cesti. »Tistih osem ur bo že obstal brez nadzorstva, jed sem mu pa tudi pustila tako, da jo bo lahko sam dobil, kadar bo lačen,« tako govori nešteto mater. — Bog ve, kdaj šele bodo ti otroci doumeli, da so njihove matere iz ljubezni do njih shirale ob mogočnih strojih; enkrat bodo to gotovo spoznali. — Nikdar pa ne bodo ti ubogi otroci, katerih matere delajo od dveh popoldne do desetih zvečer in od šestih zjutraj do dveh popoldne, vedeli, kakšno je lepo družinsko življenje.

Toda saj menda niti ceniti ne znajo, česar niso nikadr okusili. Zato ni mlademu fantu in dekletu menda prav nič hudo, ko mora večer za večerom od doma. Med

večerjo je treba hitro pregledati jutranji dnevnik ali pa roman, ki ga človek sicer tako malo utegne brati: kdo bo takrat odgovarjal materi, ki hočejo vedeti, kako in kaj je bilo čez dan! »To ni sirovost, ampak človek res vse presliši, ko je zaverovan v branje.« Po večerji pa je treba k sestanku in k pevski ali igralski vaji ali k tej in oni seji. — Sicer pa so se domači že navadili in nič več ne čakajo z rožnim vencem. Ob nedeljah je igra ali se med tednom zgovore za izlet ali prijateljica vabi na obisk. »Kako bi le mogli domači zahtvati, da bi ob nedeljah popoldne tičali doma, ko smo pa že vse delavnike zaprti v zatohlih tovarniških dvoranah!«

Če bi enkrat, morda kar letos, za Materinski dan mi mladi nič ne govorili in z lepimi frazami nič ne proslavili naših mater, pač pa bi tiho poslušali njihove skromne želje? Kaj neki bi si želele?

Morda bi bilo dovolj, če bi mi vselej utegnili toliko, da materino vprašanje in njen ogovor nikdar ne bi ostal brez prijaznega odgovora. Morda bi bile naše matere srečne, ako bi mi spet utegnili moliti skupno večerno molitev, če bi odpadlo vsaj polovico večernih poti in opravkov. Morda bi bil najlepši materinski dan vsak nedeljski popoldan, kadar bi v svoje popolno razvedrilo ostajali doma v mamini družini.

GOSPODINJSTVO.

STROJI V GOSPODINJSTVU.

Da v sedanjem času v gospodinjstvu uporabljamo vedno več strojev in strojem podobnih priprav, ima razne vzroke, n. pr.

1. večja, mehanična dela hočemo hitreje opraviti,

2. ker je za pripravo raznih jedi nujna zahteva drobna razdelitev hranil, ki jih brez stroja ne bi mogli tako hitro in dobro razdeliti, n. pr. rezanje slanine na stroj.

Iz te uporabe strojev izhajajo pa tudi zahteve, ki jih stavimo na stroj:

1. Če hoče stroj res hraniti čas, mora biti preprost in ne komplicirano sestavljen, da bi priprava stroja za porabo ali pa njegovo snaženje po uporabi zahtevalo preveč časa, ker bi s tem ne prihranili na delu in času, ampak bi le delo izpremenili. Poleg tega se mora tudi delo v hitrejšem času vršiti, kakor bi se to dalo z roko. Ta prihranitev časa pride na vsak način v račun, ker se mora stroj z njo izplačati.

2. Posamezni deli stroja morajo biti močni in za trajno porabo pripravljeni. Sestava stroja mora biti taka, da lahko po-

samezne dele izmenjamo z novimi. Tudi naj bo stroj dobro stabilen t. j. naj se da dobro pritrditi.

3. Stroj naj bo tako urejen, da rezanje, drobljenje hranila ne gre na škodo hranila samega, n. pr. da iz mesa ne izžme soka, iz orehov ali mandeljev ne olaj i. t. d.

4. Stroji naj bodo iz takega materijala, da z njihovo uporabo ni treba imeti strahu, da bi škodovala zdravju, torej dobro pocinjeni ali iz jekla, ki se da dobro snažiti.

Mala »Alfa« (mlečna centrifuga) na ročni pogon, naj bi ne manjkala v nobenem gospodinjstvu, ker se izplača mleko očistiti in takoj pridobiti smetano.

Tudi stroj za snaženje pribora je v vseh večjih, zlasti hotelskih obratih, že kar dobro znan.

Kuhinjska tehtnica, ki potegne do 15 kg, je prav dobra prijateljica vsake gospodinjke. Vsaka namreč dobro ve, da za gotove jedi in kuharske izdelke ne more poljubno jemati sestavne dele hranil, ampak jih mora natančno tehtati. Velike važnosti je tudi tehtnica tam, kjer je treba porcije natančno tehtati, da gostje dobijo vsi enako količino.

Za večje obrate je tudi pripraven stroj za mletje kave.

Naše gospodinje imajo pač največ manjše ali večje stroje za rezanje slanine ali mesa, ki jih pa tudi lahko uporabljajo za rezanje sočivja. Dalje imajo tudi strojček za drobljenje drobtin, ki ga pa tudi uporabljajo za drobljenje orehov, mandeljev in drugega, kar se porablja za nadev raznemu pecivu.

Večkrat tudi vidimo bolj ali manj pravne pripomočke v kuhinji, ki jih ne moremo imenovati prav stroje, n. pr. steklena ali aluminijasta stiskalnica za citrono, stiskač za krompir (piré), nožek za rezanje kuhanih jajc i. t. d. Vsaka gospodinja si bo omislila vse te in take priprave šele tedaj, ko je točno izvedela za njihovo uporabo in resnično korist.

Naše vrle gospodinje perejo perilo vedno le z *Zlatorog-ovim milom* ali pa z *Zlatorog-ovim terpentinovim milom*; volnene in svilene stvvari pa z *Zlatorog-ovimi luskami*, ker dobro vedo, da ima obilna, gosta in nežno bela pena *Zlatorog-ovih izdelkov* izredno čistilno moč. Dobroto *Zlatorogovih izdelkov* naše pridne gospodinje dobro poznajo in zato trdijo vsevprek: »Le *Zlatorog milo* da belo perilo!« Zahtevajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le *Zlatorogovo milo!*

GOSPODINJSKA VPRAŠANJA.

Vigrednica Tončka prosi, da bi ji katera izmed naročnic sporočila, kako bi se dale oprati fine svilene naglavne rute, ko se umažejo od potu. Rada bi tudi vedela, kako bi se dale porabiti, ko so stare in se prično trgati.

Vigrednica Malka A. vpraša svoje sovrstnice, kako naj bi prala svilene nogavice, da bi ne izgubile svilenega bleska.

Mati vsa v skrbeh vprašuje, če bi ji mogla katera izmed čitateljic sporočiti, kako naj odvadi svojega dveletnega fantka jecljanja.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA IZ 2. ŠT.

Milka O. odgovarja A. G. v S. Vzrok, da izpadajo lasje, je lahko različen. Ko začne pešati telesna moč, prično tudi lasje pešati in izpadati. To pa še prav posebno ppri ljudeh, ki mnogo delajo z glavo, ali, ki imajo velike skrbi. Tudi odebelem ljude

dem izpadajo lasje hitreje kot pa suhim. Znano je tudi, da ljudje z razrvanim življenjem že zgodaj izgubijo lase. Povem vse to zaradi tega, ker sem to čitala v zdravniški knjigi. Zdaj pa povem še to, kar sem sama izkusila.

Po hudi bolezni (vročinski) so mi izpadli lasje. Sama nisem vedela, kako naj si pomagam. Pa so mi mama skuhali koprivno vodo, s katero sem si vsak dan zjutraj nadrgnila lasišče. Skuhali pa so mama koprivno vodo na ta-le način: Pekoče koprive liste, stebela in tudi korenine so razrezali na drobno in so jih precej gosto kuhali v enakih delih vode in jesiha (n. pr. pol litra vode, pol litra jesiha). Iz tega je nastala temna tekočina in vanjo sem potem vsako jutro pomakala konec prstov in sem temeljito masirala lasišče. Ker sem imela zelo suho kožo, sem tudi parkrat na mesec namazala lasišče z navadnim namiznim oljem. Pozneje mi je nasvetovala prijateljica tudi sledeči način porabe kopriv za lase: Koprive na drobno zrezati, jih dejati v steklenico, priliti pol litra jesiha in pustiti en teden, da zori, potem priliti 2 žlici glicerina. S tem sem si večkrat namazala lasišče in nisem imela več lusk na glavi. Želim, da bi tudi Vam pomagalo.

Tinka P., Lj. odgovarja A. I. v Lj. V »Zlati knjigi lepega vedenja« (Eltz) čitam: »Pri poslovitvi spremi dama damo najprej do sobnih vrat in če ni drugega obiska v sobi tudi še v prednjo sobo do stanovanjskih vrat. Dama pa, ki je sprejela obisk gospoda, naj se poslovi od njega nekako v sredi sobe in ga spremlja le do vrat sprejemne sobe. Le, če je bil obisk dober znanec ali starejši gospod, ki mu hoče pokloniti posebno pažnjo, ga lahko pospremi do stanovanjskih vrat.« — Vse je torej odvisno od razmerja obiska in gospodinje. V splošnem, pa se pri vseh obiskih ravnamo po tem, kar nam narekuje srce, in se ne držimo železnih predpisov.

Polonca F. Lj. odgovarja A. S. v Lj. Kjer se vrše sprejemi na bolj oficialni način, tam je izključeno, da bi prišlo do vprašanja, kdo vstopi prej v sprejemno sobo, ali gost ali gospodinja, ker je gospodinja že itak v sprejemni sobi. Odpiranje vrat v teh slučajih preskrbi služkinja, navadno sobarica, ki gosta napoti v sprejemno sobo, ko ga je gospodinja prej

prijavila. Če pa je to obisk preprostega značaja, kakor ga imamo navadno med sabo, pa je umevno, da se gospodinja ravna po pravilih, da svojemu gostu izkaže tisto čast, ki mu gre, torej tudi to, da ga spusti pred seboj v sprejemno sobo.

KUHINJA

Krompirjevi krapci. Operi 4—6 krompirjev in jih skuhaj. Kuhane odcedi in olup, stresi v skledo še vroče pretlači, prideni žlico presnega masla, 2 žlici smetane, malo soli in mešaj na vročem gladko. Sedaj razdeli na pomazano pekačo testo na kupčke, velike kot čajna škodolica. Napravi v vsakem kupčku jamico, v katero deni sledečega nadeva: Sesekljaj žlico prevrelih ter ožetih suhih gob, zarumenele čebule, zelenega peteršilja, drobnjaka, prideni zarumenelih drobtin in smetane. Postavi pekačo s krapci v srednje vročo pečico in peči pol ure.

Ješprenova zmes (ričet). Operi $\frac{1}{4}$ l ješprenja, deni v lonec in pristavi z mrzlo vodo, prideni pest belega namočenega fižola, na kosce zrezanega mastnega svežega ali prekajenega svinjskega mesa ali govedine. Ko se to eno uro počasi kuha, prideni na rezance zrezan koren in rumeno kolerabo, košček zelene, žlico drobno razrezanega zelenega peteršilja, malo strtega česna in čebule, lovorov listič in soli. Pokrij in kuhaj počasi še eno uro.

Meternihov zrezek. Zreži ali zmelji teledlje meso, prideni v vodi namočeno ter

ožeto žemljo, zarumenele čebule, zrezanega zelenega peteršilja, ščep popra in sol. Premešaj in napravi za prst debele zrezke, jih na vroči masti speci in deni na krožnik. V masti od zrezkov zarumeni malo moke, prideni žlico smetane in limoninega soka. Ko prevre, oblij s to omako zrezke.

Jajčna jed. Zreži dva dni stare žemlje ali kruh na drobne rezance ter jih na masti lepo rumeno prepraži. V škodelici žvrkljaj dve jajci s par žlicami smetane in malo soli. Vlij na opečen kruh in speci na razbeljeni masti. Ko daš na mizo, potresi z drobno zrezanim drobnjakom.

Meso z rezanci. Zreži ostanke pečenega mesa, katerekoli vrste na drobne rezance in prepraži s čebulo na razbeljeni masti. Prilij malo juhe ali smetane. Primešaj kuhane ter ocejene rezance ter postavi za četrto ure v vročo pečico.

Zračni buhteljčki. Deni v primerno posodo $\frac{1}{4}$ litra vode, 10 dkg presnega masla in malo soli, postavi na ogenj, da zavre. Med neprestanim mešanjem prideni 13 dkg moke in mešaj dalje, da se testo loči od posode. Prideni polagoma dve jajci in mešaj (ne več na ognju) gladko. Vmešaj še žličko pecilnega praška, nakar zajemaj testo z žlico in polagaj v primerni razdalji (pecivo naraste) na z moko potreseno pekačo buhteljčke. Peči jih v precej vroči pečici približno pol ure. Pečene lahko oblijemo s čokoladnim ali drugačnim ledom.

VPRAŠANJA RADOZNALIH ČITATELJIC

VI VPRAŠATE:

9. Kdo je bil Dimitrij Ivanovič Mendeljeff? Neki predavatelj je navajal citat: »Naravni zakoni ne dovolijo izjem,« ki naj bi bil Mendelejevov.

10. Kakšni so Rötgenovi žarki in kako nastanejo?

11. Kdo so alhimisti in kaj je o njih verjeti?

12. Ali je krastača strupena ali ne? V šolskih knjigah smo se učili, da je popolnoma nedolžna in koristna. Ljudski glas pa trdi, da je strupena. Kdo ima prav?

UREDNIŠTVO ODGOVARJA:

5. Ne morebiti angleščina, ki jo govori 160 milijonov ljudi in razume okoli 220 milijonov ljudi, ampak *k i t a j š č i n a* je najbolj razširjen jezik na svetu, ki ga govori 400 milijonov in razume 430 milijonov ljudi.

6. Predavatelj, ki je trdil, da so prve lokomotive vozile hitreje, kakor danes, je imel prav. Za takratni čas je bila ta hitrost neverjetno velika. Tako je dosegla Stephensonova »Retorte« 1829 s priklopljenim vozom brzino 40 km, brez voza pa

Uredništvo prosi tudi vse čitateljstvo Vigredi za odgovore na ta vprašanja.

Da nežno tkanega damskega perila kakor tudi volnenih in svilenih izdelkov pri pranju ne pokvarite, Vam priporočamo, da vse te stvari perete le z *milnimi luskami Zlatorog*, ki se prodajajo odprto. Zato jih lahko kupite sproti in le toliko, kolikor jih naenkrat potrebujete. Dobrota *milnih lusk Zlatorog* je zajamčeno najmanj enakovredna najboljšim inozemskim kakor tudi tuzemskim proizvodom te vrste. *Milne luske Zlatorog* priporočata tudi njihova nizka cena. Dobite jih v vsaki trgovini.

celo 56 km, kar odgovarja skoro današnjemu brzovlaku.

7. Prvi alpski vršar, ki je bil premagan že v 18. stoletju, je bil Montblanc (4810 m). Preplezal ga je Balmat leta 1786. Da bi bil kdo takrat že na Triglavu, prav res ne vemo. Vsekakor pa bomo o priliki prosili našega odličnega hribolazca, da nam pove, kdo je bil prvi in najprej na Triglavu.

8. V združenih državah Severne Amerike in v Rusiji sta dobili dve vele mesti ime od dveh znamenitih državnikov, namreč Washington in Leningrad, po Washingtonu in Leninu. Prav tako tudi Aleksandrija v Egiptu po Aleksandru Velikemu, Chesterfield na Angleškem, po državniku Chesterfieldu, Leicester po državniku Leicesteru, ki je bil kraljevi namestnik na Nizozemskem. i. t. d. — Naša država je še mlada in ne ustanavlja še novih mest. Znalpa pa bo tudi, kadar bo treba, najti imena zaslužnih mož, s katerimi bo krstila nova mesta. Te dni so prekrstili Vel. Bečkerek v Petrov grad.

POŠTA UPRAVE

Na razna vprašanja glede Vigrednih prilog uprava sporoča, da v tem oziru ni nastopila nikaka izprememba. Kakor do sedaj bodo izhajale tudi v letu 1935.: modna priloga, krojna priloga in priloga za ročna dela izmenjuje mesec za mesecem to se pravi: en mesec izide modna priloga, za drugi mesec modna in krojna priloga, za tretji mesec priloga za ročna dela.

Oglasilo se je par Vigrednic, ki bi rade letnik 1923 in 1924. Ako ima katera izmed Vigrednic ta dva letnika na razpolago, prosimo, naj sporoči upravi Vigredi. Tudi posamezne številke iz l. 1924, 1925, 1926, 1927, 1928 bi nekatere rade imele, da izpopolnijo nepopolne letnike in uprava prosi vse tiste, ki bi mogle pogrešiti to ali ono številko iz naštetih letnikov, sporočiti to upravi.

Na razna vprašanja, kje bi se dala Vigred vezati sporočamo, da slej ko prej prevzema knjigovoznica Jugoslovanske tiskarne to delo in ga izvrši na splošno zadovoljnost. Cena v platno vezanemu letniku z napisom Vigred na hrbtu in na ovo-

ju stane Din 25.—, bolj preprosta vezava pa še ceneje.

Pobič. Prosimo celoten naslov!

Častita sestra Marcelina, Alexandria. Oskrbeli smo Vam vse, kakor ste želeli in upamo, da je sedaj v redu. Sporočamo pa, da g. Faganel Ivana ni v naši kartoteki in najbrž prejema Vigred pod skupnim naslovom.

M. Trobetz, P. Restante — La Caire. Sporočamo Vam, da Vam bomo pošljali letošnjo Vigred, kakor želite. Pogoji in ugodnosti plačevanja so razvidni iz besedila na drugi strani ovoja vsake Vigredi.

Gdč. Antonija Petrlin. Vašim željam glede vsebine Vigredi bomo skušali polagoma ustreči in lahko spoznate našo dobro voljo že iz današnje številke. Ako ne bo vsem željam naenkrat ustreženo, prosimo potrpite, vse pride na vrsto. Pozdrav!

Vse sotrudnike in sotrudnice uredništvo prav vljudno prosi, da nekoliko potrpe, ako ne pridejo njihovi prispevki takoj na vrsto. Treba je vso vsebino spraviti v nekako enoto in zaradi tega ne morejo vsi prispevki v eno številko.

kriva bogastvo te zakladnice. Kadarkoli jo odpremo, se nam odkrijejo nove misli in nova spoznanja, da ne bomo nikdar izčrpali vseh biserov, ki so zgoščeni v knjigi za naše duhovno življenje. Prav v sedanjem razvrstem času nam je miren in nemajnen svetilnik v življenju, kakršnen je Tomaž Kempčan, bolj potreben kot vsakdanji kruh. Sezimo torej po tej knjigi! *Delo obsega blizu 400 strani in velja samo Din 8.- brez poštnine, s poštnino Din 9.-.* Kdor želi to knjigo prejeti, naj piše na Jugoslovansko knjigarno v Ljubljani, ki mu bo knjigo takoj poslala za mal denar Din 9.—. Vezava knjige same je več vredna! Vigrednice, ki se vedno bolj in bolj poglobljajo v versko življenje, bodo z največjim veseljem kupile to knjižico, ki jim bo služila za duhovno branje, zlasti v tistih svetih dneh, ko se bodo za par dni odtegnile svetu v duhovne vaje. Nobena Vigrednica ne sme biti brez nje! Zelo lep spomin jim bo na letošnji Evharistični kongres.

Delavska založba v Ljubljani je izdala k I. delu Upton Sinclair »Dolarji« II. del. Kdor je čital prvi del, bo z zanimanjem tudi drugega. Knjigotržna cena vezani knjigi je Din 40.—, broširana Din 26.—. Dobi se v Delavski založbi, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22/I.

Mohorjeva družba je izdala izvorno delo našega strokovnjaka, Draga Ulage »Knjiga o sportu«. Vigrednice bo v prvi vrsti zanimalo poglavje »Žena in sport«, ki jim nudi ne samo teoretičnega razglabljanja, ampak predvsem praktičnih nasvetov. Saj večina Vigrednic pozna avtorja iz prejšnjih let, ko jim je vedno, kadar so prosile, tako rad nudil celo vrsto najlepših simboličnih vaj in jim je tudi s svetom pomagal, kjerkoli je mogel. Že iz čuta hvaležnosti bodo prav rade kupile njegovo knjigo. Cena je broš. Din 33.- za ude, za neude Din 44.-, vez. Din 42.- za ude, za neude pa Din 56.-. Naj bi vsa zaloga čimprej našla pridnih odjemalcev!

Založba ljudski iger je v svojih rednih izdanjih za leto 1934 poslala v svet knjigo, kakršne v Slovencih doslej nismo imeli. »Pravi ljudski oder« ji je naslov. Podaja smernice našemu igranju, ki se je prav po zaslugi Ljudskega odra preusmerilo konč-

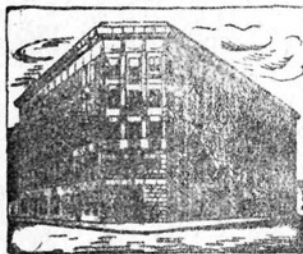
no vendar v pravo smer. Saj vsi vemo, kako smo do sedaj igrali, kako smo do sedaj gledali, kako do sedaj uživali! Kdo nam je kdaj povedal tako natančno in nazorno, kakor to stori ta knjiga! Ko nas v tem prvem zvezku seznanja pisatelj, Niko Kuret, s sivo davnino, preko grške in rimske igre v srednjeveške misterije, nas pouči, kako je s teatrom pri nas, nam nazorno pokaže vrline in hibe našega dosedanjega igranja ter nam končno pokaže pravi ljudski oder, kakršnen bi moral biti in kakršnen tudi bo postal, če se bodo ustvarjevalci iger in igralci držali njegovih navodil. Prav za igralca, za režiserja, za vsakršnega delavca na odru je ta knjiga tako važna, da bi je ne smel pogrešati nihče. Ker je tudi med Vigrednicami prav mnogo igralck, jim Vigred ne more dovolj toplo priporočiti, naj si to knjigo nabavijo in jo prav pridno študirajo. Cena knjigi je Din 20.—, za naročnike rednih izdanj le Din 15.—.

V isti založbi je v zadnjem času izšlo nekaj iger, o katerih še nismo imeli prilike govoriti. Opozorimo naj na »Igro o izgubljenem sinu«, ki je izšla kot 6. zvezek zbirke »Ljudske igre«, na 7. zvezek, v katerem sta dve duhovni igri »Anima« in »Theophilus«, katera stane prav tako Din 20.—, za naročnike rednih izdanj pa le Din 15.—.

Vsaka Vigrednica-igralka pa naj se naroči tudi na »Ljudski oder«, list za poglobitev našega igranja, ki izhaja letno v 10 številkah in prinaša najrazličnejše članke, pa tudi igre in navodila za igranje. Izšel je tudi že prvi zvezek »Proslava« in sicer za advent. Cena Din 4.—. Za pripravo na božič je izšla kot 8. zvezek duhovna igra v petih slikah »Vrata«. Priporočamo.

Uprava Katoliški misijonov je po Langusovi sliki škofa Barage dala v bakrotisku izdelati veliko misijonarjevo sliko. Slika je umetnina našega človeka; predstavlja, menda ne trdimo preveč, največjega Slovenca. Naj nas vse Baragova slika, ki se bo v kratkem pojavila po naših domovih, spominja onega, ki je ponos in vzor našega naroda; opominja naj nas, da vse storimo, da pride Baraga čimprej na oltar. (Slika stane 10 Din; večja in pa na boljšem papirju 15 Din. Naroča se pri Upravi Katoliški misijonov, Groblje- Domžale).

Ako gre
za zavarovanje pride v poštev le **UZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

LASTNA PALAČA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

„Dekliški oder“

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. zvezek:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA. Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—

III. zvezek je posvečen materinske-mu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke pri-zorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—

IV. zvezek: vsebuje 5 daljših in krajših iger namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dejanjih.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE. . . Veseloigra v štirih slikah. Cena Din 16.

V. zvezek:

SV. ELIZABETA. Igra v petih de-janjih. Cena Din 7.—

VI. zvezek vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Bo-žična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Din 7.

Z A L O Ž B A V I G R E D I

Ljubljana, Masarykova 12.

Vigred 1929, 1930, 1931, 1932, 1933
à Din 25.—

Med pomladjo in poletjem. — Din 10.

Mati vzgojiteljica. — Din 16.

Henoh Arden. — Din 8.